

Ал-Ваъй

Көнгүл арабикалык-фикрий-сағофий журнал

Ал-Ваъй сўзи:

Саудиянинг миңтақадаги
янги роли:

Бу рол ортидаги
сабаблар, унинг
кўлами ва кўзланган
мақсадлар

«Аср келишуви»да
Фаластин
масаласини
тугатиш

71

- Араб илмонийларининг пасткашлиги ва фикрий абгорлиги
- Мавлуди Набий хотираси – бурч ва шараф хотирасидир
- Лаилаҳа иллаллоҳнинг маъноси (3): көнг қамровли ибодат
көнг қамровли илмни талаб қиласди

374

Ўттиз учинчи
йил чиқиши
Робиул-аввал - 1439ҳ
Декабр 2017м

НУСХА БАҲОСИ

Ливан	1000 лира
Яман	30 риёл
Туркия	1 доллар
Покистон	1 доллар
Австралия	2,5 доллар
Америка	2,5 доллар
Канада	2,5 доллар
Германия	2.5 евро
Швеция	15 крон
Бельгия	1 евро
Британия	1 евро
Швейцария	2 франк
Австрия	1 евро
Дания	15 крон

Ўшбу сонга

- Саудиянинг минтақадаги янги роли: Бу рол ортидаги сабаблар, унинг кўлами ва кўзланган мақсадлар 3
 - Араб илмонийларининг пасткашлиги ва фикрий аборлиги 14
 - Давлатлар тараққиётига сиёсий ироданинг таъсири ва унга эришишдаги Ислом тарикати (3) 23
 - Халифалик давлатида Хизматлар ва инфратузилмалар (3)
 - Учинчи баҳс: ижтимоий хизматлар харажатлари .. 33
 - Яхудийларнинг тинчлик харакатлари... сионизмнинг яна бир башарасидир (8) 39
 - Лаилаха иллаллоҳнинг маъноси (3): кенг қамровли ибодат кенг қамровли илмни талаб қиласди 45
 - Мавлуди Набий хотираси – бурч ва шараф хотирасидир 51
 - *Олам мусулмонлари хабарлари* 55
 - *Қуръони Карим сұхбатида* 62
 - *Жаннат болгари:* «Кучли мўмин заиф мўминдан яхши ва Аллоҳ учун суюклироқdir, лекин ҳар иккисида ҳам яхшилик бор» 66
 - Манцикерт жангига Аллоҳ Таолонинг қўйидаги каломи рўёбга чиқди
- ﴿كَمْ مِنْ فِقِيرٍ قَلِيلٌ إِنَّمَا غَلَبَتْ فِتْنَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
- «Қанчадан-қанча кичкина гуруҳлар Аллоҳнинг изни билан катта гуруҳлар устидан галаба қилган. Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир» 69
- *Сўнгги сўз:* Саудия хомийлигидаги аср келишувида фаластин масаласини тугатиш 71
 - Араблар... ёки улардан қолганларга мактуб... 72

САУДИЯНИНГ МИНТАҚАДАГИ ЯНГИ РОЛИ: БУ РОЛ ОРТИДАГИ САБАБЛАР, УНИНГ КЎЛАМИ ВА КЎЗЛАНГАН МАҚСАДЛАР

Икки ҳарам юртидаги ҳайратга солувчи сўнгги воқеалар Ўрта Шарқ минтақасига нисбатан АҚШ стратегиясида диққатни тортувчи ўзгаришлар юз берганини кўрсатди. Саудиянинг янги раҳбарияти ролининг сезиларли даражада кучайиши ушбу стратегиянинг энг муҳим кўринишларидан бўлса ҳам ажаб эмас. Энг қизифи, сауд оиласи вайроналари устида ёш амир Мухаммад ибн Салмоннинг юлдузи порлади ва у анъанавий протоколларга қарши инқилоб ясади. Чунки, анъанага кўра, саудлар мамлакати ташкил топганидан бери қироллик мансаби навбатма-навбат мерос бўлиб Абдулазиз фарзандларига чекланиб келар эди. Бу ишлар билан параллел равишда АҚШ президенти Трамп ҳам ўтган март ойида ўша пайтда валиаҳд валиаҳди бўлган Мухаммад ибн Салмонни кутиб олган пайтида Оқ уйга хос протоколларни бузди. Трамп журналистлар ва телевизион каналларга ўзи билан Мухаммад ибн Салмонни тасвирга олишга руҳсат берди. Одатда давлат президенти билан учрашув бўлгандагина тасвирга оловчиларга ва ахборот воситаларига кириб тасвирга олишга руҳсат берилар эди. Шунингдек, АҚШ президенти буйруғи билан Оқ уйда амир Мухаммад ибн Салмон шарафига зиёфат ўютирилиши билан ҳам ушбу учрашувда протоколлар бузилди. Чунки, АҚШ президентлари жуда муҳим давлатлар президентлари учунгина зиёфат ўютирас эдилар.

Мухаммад ибн Салмон Оқ уйда юртнинг амалдаги қиролидек тантана билан кутиб олинганидан кейин Америка Саудиянинг ёш амир бошчилигидаги ролини фаоллаштира бошлади. Бу ерда Саудия ролини бу тарзда фаоллаштиришга унданаган бир қатор сабаблар бор:

1 – Олдин минтақавий масалаларни Миср идора қиласи эди. 2011 йил январ қўзғолонидан кейин юртда бошланган тартибсизлик ва бекарорлик натижасида Мисрнинг бу роли заифлашиб қолди. Шунинг учун Америка ўз малайларига таҳдид

солаётган хавфни ҳис қилганидан кейин унинг эътибори малайларини мустаҳкамлашга қаратилди. Шундай қилиб, минтақавий қайноқ масалаларни ушлаб туришга Миср хукмдорларининг заифлиги унинг ўрнига Саудия ролини кучайтиришга ундади.

2 – Россия аралашуви Эрон ва еб тўймас Суряя режими томонига ўтгач Суриядаги вазият Американи анча хотиржам қиласидиган даражага етди. Сўнг Саудия ролини кучайтириш муқобилида Эронни изоляция қилиш ва яна қайта тоифачиликни кўзгаш лозим бўлиб қолди. Обама Шом қўзғолонига зарба бериш учун Суриядаги фаол кучларни Эрон билан яқинлашишга ва у билан ҳамкорлик қилишга ундашга мажбур бўлган эди.

3 – Британия Европа Иттифоқидан чиқди ва инглизларга хизмат кўрсатишда жонбозлик қилган қирол Абдуллоҳ ибн Абдулазиз вафотидан кейин Саудиядаги унинг малайлари ағдарилиди. Қирол Абдуллоҳнинг ўлиши билан Америкага мойил бўлган Салмон қироллик мансабига кўтарилди. У ўша ондаёқ кархисидаги инглиз малайларини четлата бошлади. Сўнгги пайтларда амирлар, ижрочилар ва бизнесменларнинг коррупцияга карши курашиш баҳонасида қамоқقا олиниши Британия малайлари вужудини хукмрон оила сафидан, қолаверса бутун сиёsatдан ўчириш учун кетма-кет амалга оширилган чораларнинг давомидир.

4 – Навбатдаги сабаб иқтисодий омил ва иқтисодий бўхрон таъсирларини енгиллатиш учун Американинг молиявий киримларга муҳтож бўлиб қолишидир. Чунки Америка ўнлаб йиллар олдин бошланган бу бўхрондан шу кунгача азият чекиб келмоқда. Шунингдек, Америка қизгин кураш кетаётган Суряя, Ирок, Жануби Шарқий Осиё ва булардан бошқа минтақаларда улкан молиявий сарфларга муҳтож бўлиб қолди. Табиийки, бундай пайтда соғин сигир, яъни Саудия жуда фойдалидир.

Ушбу ва бошқа сабаблар Трамп маъмуриятини сауд оиласининг янги вакиллари учун янги ролни белгилашга ундади. Бу ҳолат сиёсий ва медиа доираларида кўпчиликни ҳайратга солиб кўйди. Американинг Foreign Policy журнали Саудиядаги ўзгаришлар ҳақида шундай ёзди: «АҚШ президенти Дональд Трамп Саудия валиаҳди ёш амир Муҳаммад ибн Салмон тизгинини бўшатиб юборди. У Ўрта Шарқни зиддиятли вазиятга тушириб кўйди ва бунинг оқибатлари Оқ уй зиммасига тушади». Журнал Муҳаммад ибн Салмоннинг тез кўтарилишига ва у амалга оширган кенг миёсдаги қамоқقا олиш кампаниясига ишора қилиб ўтди. Бу

кампания сўнгигида бир қатор катта амирлар қамоққа олинди. Қамоққа олинганлар орасида вазирлар, бизнесменлар ва маҳаллий жамият етакчилари бор. Журналда Мухаммад ибн Салмоннинг чет элдаги мулоҳазасиз харакатлари ҳам айтиб ўтилади. Журнал «Афтидан қирол Салмон ибн Абдулазиз ва унинг ўғли валиаҳд Мухаммад ибн Салмон Трамп маъмуриятини Ўрта Шарқдаги уруш, тинчлик ва ўзгариш калитларига эга эканликларига ишонтиришган кўринади» деб ёзди. (Ал-Жазира Нет, 2017 йил 11 ноябр).

Бу ушбу воқеага билдирилган бирдан-бир реакция эмас. Чунки бу воқеанинг бутун дунёга, хусусан ўзининг тажрибали малайи Абдуллоҳ ибн Абдулазиз вафот этиши билан биринчи бор оғир зарбага учраган Британияга таъсири кучли бўлди. Сўнг олдингисидан ҳам аламли воқеалар юз берди. «Таймс» газетаси Саудиядаги қамоққа олишларнинг «Ямома» шартномасига алоқадорлиги ҳақидаги ҳисоботни нашр қилди. Бир неча миллиард доллар қийматидаги бу шартномани Margaret Thatcher раҳбарлигидаги Британия ҳукумати Саудия билан имзолаган эди. Ҳисоботда «амирлар, бизнесменлар ва собиқ мулозимлардан бир нечтасининг қамоққа олиниши валиаҳднинг таҳти эгаллашга ҳозирлик кўриш учун юрт устидан назорат ўрнатишга уринишидир» дей айтилган танқидий сўзларга ишора қиласи ва қамоққа олинганлар орасида миллий гвардия вазири амир Мутъаб ибн Абдуллоҳ ҳам борлигига эътиборни тортади. Чунки у таҳт ворислигига номзодлардан биридир. Ҳисоботга кўра, иқтисодий таҳлилчи Rubin Paganametanинг билдиришича, қамоққа олинганлардан уттаси Лондонга кучли боғланганлардир. Уларнинг биринчиси Туркий ибн Носир бўлиб у таникли ҳарбий мулозимдир.

Британиянинг «ИнDEPENDENT» газетасига кўра, агар Саудия валиаҳди Мухаммад ибн Салмон АҚШ президенти Дональд Трам ва унинг куёви Жаред Кушнер томонидан қўллаб-қувватланмаганида Саудия ичкарисида бўладими ёки ташкарисида бўладими ҳеч бир фарқсиз бу ишларга журъат қилолмаган бўларди. Американинг ташқи ишлар ва мудофаа муассасалари Трампнинг Саудияга нисбатан олиб бораётган сиёсатларига ҳамда ибн Салмоннинг ишларини чексиз қўллаб-қувватлашига қарши чиқишига қарамасдан Трам уни қўллаб-қувватлади. Газетада айтилишича, АҚШ президентининг Мухаммад ибн Салмонни қўллаб-қувватлаши бекорга эмас. Чунки у Саудия тожининг дури бўлган «Арамко» ширкатини истамоқда. Ибн Салмон бу ширкат

акцияларини оммавий таклиф (оферта)га қўймоқчи. Трамп эса буни Нью-Йорк фонд биржасида амалга оширишни таклиф қилди. Газетага кўра, Трамп ибн Салмонни Арамко ширкати акцияларини Нью-Йоркда офертага қўйишга ишонтира олса Британия ютқазади. Чунки у Арамкони офертага қўйишга муносиб жой Британия деб ишонади ва у унга жуда мухтоҷ. Айниқса, Европа Иттифокидан чиқиши ортидан Британиянинг бунга эҳтиёжи кучайди. (Индиндепендент, 2017 йил 8 ноябр).

Германия ташқи ишлар вазири Зигмар Габриэль юз берган бу ишлардан безовталигини ва ҳайратга тушганини билдирганларнинг навбатдагисидир. У президент Трампни сиёсий келишуввлар сиёсатини қўллаш орқали улкан тартибсизликларга сабабчи бўлди, дея айблади. Габриэль Германиянинг иккинчи телевизион канали Zweites Deutshes Femsehenга берган интервюсида шундай деди: «Трамп ташқи сиёсатда эътиборли иш программасига эга эмас. У Хитой ва Россия каби давлатлар ундан фойдаланадиган геосиёсий бўшлиқни пайдо қилди». Германия вазирининг айтишича, дунё хозир бирор ўлчовга тушмайди, бироқ Трамп дунёни ўз ўлчови билан ўлчамоқда. У яна «Европа ёлғиз ўзи Кўшма Штатлар шубҳа билан қараётган оламий либерал системани муҳофаза қилишга қодир эмас», дея қўшимча қилди. (Ал-Жазира нет, 2017 йил 10 ноябр).

Ушбу реакциялар ўзини капиталистик мабданинг эгаси ва ҳомийси сифатида кўрувчи АҚШ бошчилигидаги капиталистик Ғарб мабдаси энг қуи даражага етиб борганини фош қилди. Шунингдек, бу реакциялар Трамп сиёсатлари натижасида жизгинак бўлаётган катта капиталистик давлатларнинг қони қайнаётганини ҳам кўрсатди. Чунки Трамп ўз сиёсатларида мабда қийматларига ва ушбу давлатлар тарафидан қабул қилинган халқаро урфларга риоя қилмаяпти. Албатта бу Аллоҳнинг изни илиа капитализмнинг қулаши, Ислом ва унинг давлати тикланиши яқинлашиб қолганидан дарак беради.

Шубҳасиз, Салмон ва унинг Америка томонидан қўллаб-куvvatlanaётган ўғлида манёvr маҳорати ва дипломатик даҳолик етишмайди. Уларнинг ҳаракатида ҳосилни йигиб олишга телбаларча шошилиш устунлик қиласиди. Трамп ва Ибн Салмон шахсиятидаги бу хислатлар тамоман бир-бирига мос келади. Масалан, Трамп пул ва бизнес соҳасида иш юритиб фонд биржаларида келишуввлар тузган ва чайқовчиликларни амалга оширган. У фақат иқтисодий доирада ўсиб улгайган ва унинг отаси кўчмас мулклар савдогари бўлган. Кейин, Трамп

Пенцилвания штати университети Уортон коллежини тамомлаган. Бу университет мамлакатдаги университетлар орасида иқтисод ва бизнес соҳасида олдинги ўринни эгаллаган университетdir. Ибн Салмонга келсак, у сиёsat ва унинг найранглари соҳасида тажрибага эга бўлмаган ёш йигитdir. Бу ерда ундаги бор нарса қари қиролнинг ўғли эканлигидир. Яъни у, сауд оиласининг биринчи вакиллари қўлида икки ҳарам ютида инглизлар нуфузи кулоч ёйгани билан мақтаниб қариган олдинги қиролнинг вафотидан кейин қироллик тожини кийган қари қиролнинг ўғлидир. Америка Ўрта Шарқ минтақасида таъсири рол ўйнашда унинг олқишига сазовор бўлишни ва ишончини қозонишни истаган ёш йигитнинг жўшқинлигидан фойдаланмоқчи. Ўйин карталари аралашиб кетган ва тил бириктирувчилар бир-бири билан ракобатлашаётган минтақада Америка ушбу Ибн Алқамийдан (Ибн Салмондан) қайси ролни ўйнашини истамоқда?

1 – Трамп ушбу Ибн Алқамий ва унинг отасидан энг аввало Америка хазинасига нефт киримлари оқиб келишини оширишларини кутаётган бўлса керак. Ҳақиқатдан ҳам нефт киримларининг оқиб кириши бошланган. Саудия Американинг 23та йирик ширкатлари инвестициясига рухсат берган айни шу пайтда 460 миллиард доллар АҚШ хазинасига қўшилган. (Ал-Жазира нет, 2017 йил 20 май). Саудиянинг Арамко ширкати акцияларини Нью-Йорк фонд биржасида офертага қўйиши Трамп соғиб оладиган соғин сигир ўрнида тақдим килинаётган нарсаларнинг охиргиси эмас.

2 – Террорга, яъни Исломга қарши курашиш шиори хўжайинлар ва малайлар столида доим ёнма-ён туради. Бу шиор безовта бўла бошлаган исломий исёнкорни тириклайн қўмишга, исломий ҳаётни қайта тиклашга ҳаракат қилувчилар йўлига тўсик қўйишга ва Халифалик давлати тикланишини олдини олиш ёки кечикиришга қаратилган. Чунки, Фарbdаги ва Америкадаги қарор чиқарувчилар унинг қайта тикланиши белгиларини яқиндан кўришмоқда.

Sky News араб хизмати 2017 йил 26 ноябрда берган хабарда келишича, Саудия валиаҳди Мұхаммад ибн Салмон якшанба куни Исломий Иттифоқ мудофаа министрларининг террорчиликка қарши курашиш бўйича ўтказган йифини очилишида «террорнинг энг катта хатари исломий ақидамизни бузиб кўрсатишидир» дея таъкидлади. У яна шундай қўшимча килди: «Исломий ҳарбий иттифоқ мудофаа министрлари йифинида 40дан ортиқ давлат ҳарбий, молиявий, разведка ва сиёсий соҳада ҳамкорликда

ишлишларини таъкидлашди». Бу йигинда Исломий ҳарбий иттифоқнинг фикрий, ҳарбий ва медиа соҳасидаги ишилари доирасида террорга қарши курашиш бўйича умумий стратегияси, бу курашдаги амалиётлари, иш фаолияти ва келгуси ташаббусларини бошқариш механизми мухокама қилинди.

Шундай қилиб, сауд оиласи қироллиги террорга қарши курашиш баҳонасида Исломга қарши иттифоқчи давлатларни жалб қилиш ва уларни бошқариш учун муборак икки ҳарам юртини марказ қилиб олди. Террорга қарши курашиш шиорини Америка ва у билан бирга коғир Farb каттаю кичик барча малай кучларни Ислом ва мусулмонларга қарши курашга кўзгаш ҳамда Исломий Уммат уйғониши олдига тўсиқ кўйиш учун пайдо қилган. Чунки Америка бошчилигидаги Farb Ислом Умматининг уйғонишини ўзи учун таҳдид солувчи хатар, деб билади. Айни пайтда Америка оламий террорга ҳомийлик қилиб заиф халқлар қирғин қилинишини кучайтироқда.

З – Мамлакатдаги сиёсий низом ўзгарди. Чунки қироллик салафий ваҳҳобийлар марҳаматига сазовор қари қиролдан эркин, Farb сақофати билан суғорилган, ҳатто бу сақофат унинг қон томирига сингиб кўзидан олдин қалбини кўр қилган ёш қиролга ўтди. Аёлни уйига қамаган, унга ниқобини ечишни ва автомобилини бошқаришни тақиқлаган ёпик Саудия жамияти очиқ жамиятга, яъни «мағлубнинг ғолибга тақлид қилишга интилиши» қоидаси асосида Farbnинг алдамчи нури ортидан ҳаллослаб чопган жамиятга айланди.

Ушбу ўзгаришларга мисоллар:

а) Саудия валиаҳди Мұхаммад ибн Салмон мамлакатни очиқ ва инвесторларни жалб қилувчи жамиятга айлантириш учун ҳалқаро ҳамжамиятни ёрдам кўрсатишига чақириди. У Британиянинг Гардиан газетасига берган интервюсида «Ўта кетган консерватив давлат ўтган ўттиз йил давомида ғайритабиий бўлди» деди ва жамиятни бошқарган қаттиқўл мазҳабларни айблади. Ибн Салмон «Ўтган ўттиз йил давомида юз берган ишлар Саудияга алоқасизdir» деда қўшимча қилди ва «Бундан халос бўлиш вақти келди» деб фикр билдириди. У «Ёши ўттизга етмаган Саудия жамияти вакилларининг 70 % ўз ҳаётларининг яна ўттиз йилини экстремистик фикрларга қарши курашиб ўтказишни истамайдилар» деди ва бундай фикрларни дарҳол тугатиш зарурлигига ишора қилди. (Ал-Жазира нет, 2017 йил 25 октябр).

б) «Яхшиликка буюриш ва ёмонликдан қайтариш» ҳайъати салоҳиятлари қисқартирилди. Американинг Вашингтон Пост

газетаси нашр қилган ҳисоботга кўра, ҳозир Саудия Арабистонида ташқи сиёсатга доир мунозаралар, мухолиф қарашлар ва диний мунозаралар очик, кенг миқёсда кузатилмоқда. Диний полиция деярли «тишсиз» бўлиб қолган ёки салоҳияти бекор қилинган. Саудия давлатининг илк даврларидан буён жамоат хатти-харакатини назорат қилиш учун «яхшиликка буюриш ва ёмонликдан қайтариш» ҳайъати жорий қилинган. Бу ҳайъат аъзолари «Мутаввиин» (итоат қилдирувчилар) деб ҳам танилган. Улар йиллар давомида икки жинс ўртасидаги аралаш тўпланишларни назорат килиб келади ва намоз вақтларида омма бозоридаги иш ўринларини беркитади. (Спутник араб хизмати, 2017 йил 16 август).

в) Саудиялик аёлнинг автомобил бошқаришига ва аёлга тақиқланган баъзи ишлар билан шуғулланишига руҳсат берилди. Биз бу ўринда бироз мавзудан четга чиқамиз: Ислом муслима аёлга автомобил ҳайдашни, тижорат, табиблик ва таълим каби муайян ишлар билан шуғулланишни – модомики бу ишлар Исломдаги ижтимоий низом ҳукмлари билан тартибга келтирилган экан – тақиқламайди. Чунки, икки жинс ўртасини ажратиш вожиб бўлган ўринда ажратилади ва аралашиб мубоҳ бўлган ўринда аралашибга руҳсат берилади. Буларнинг барчаси Ҳизб ут-Тахрир асосчиси шайх Тақийюддин Набаҳоний Роҳимахуллоҳнинг «Исломдаги ижтимоий низом» китобида батафсил баён қилинган. Биз коғир Фарбнинг у билан бизга мақтанаётган фикрига муҳтоҷ эмасмиз. Биз Исломга ва унинг бутун дунё муаммоларини муолажа қилувчи аҳкомларига эгамиз. Биз бу ўринда бу масалани Саудия жамиятининг янги режими қўлида амалга оширилган ўзгаришлар ҳақида гапириш асносида келтириб ўтмоқдамиз... Бундай масала Фарбнинг медиа доираларида кенг ривож топмоқда. Масалан, Би-Би-Си араб хизмати бу мавзууни катта қизиқиши билан муҳокама килди. Бу шуни кўрсатадики, Фарб мусулмонлар юртларидағи жамиятларда юз берган ўзгаришларга – хусусан бу ўзгаришлар Фарб сақофати ва ҳазоратига мос бўлган пайтда – эътибор билан қарайди. Би-Би-Си берган хабарда шундай келади: Саудия Арабистони томонидан аёл кишининг автомобил ҳайдашига руҳсат беришга карор қилиниши ҳозирги Ўрта Шарқ минтақасида кам учрайдиган яхши хабардир. Бу ўзгариш, хоссатан янги валиаҳд амир Муҳаммад ибн Салмон пайдо бўлиши билан юқоридан пастга қараб юз берди. Муҳаммад ибн Салмон сиёсатнинг янги моделини очди. (Би-Би-Си араб хизмати, 2017 йил 28 сентябр).

4 – Ҳукмрон оила, нуфузли пулдорлар ва қарор эгалари орасидаги инглизлар малайларига ҳужум қилинди. Қолаверса уларнинг давлатдаги вужуди ва таъсири ўчирилди ҳамда уларнинг вайроналари устида АҚШ малайлари ҳукмронлиги ўрнатилди. Шунингдек, Кўрфаз давлатлари ва Иорданиядаги инглиз малайлари таъсирига чек қўйилди, уларни бир четга чиқишига мажбур қилиниб уларнинг минтақада Американи безовта қилувчи харакатлари заифлаштирилди. Биз бу ўринда Ҳизб ут-Тахрир амири буюк олим Ато ибн Халил Абу Рошта Ҳафизаҳуллоҳ хижрий 1439 йил 2 робиус-соний, милодий 2017 йил 20 ноябрда чиқарган савол жавобда келган сўзларни келтирамиз: Шундай қилиб, демак, коррупцияга қарши кураш никоби остида бугун Саудияда бўлаётган бу ишлардан, инглизлар пайини қирқиш ва уларнинг қирол Салмон билан унинг валиаҳд ўғлига қарши инқилоб ва бошқа нарсаларни уюштиришларини олдини олиш мақсад қилинган. Шунингдек, ҳокимиятнинг валиаҳд қўлига ҳеч қандай мухолифсиз тинч-хавфсиз равишада ўтишини таъминлаш кўзланган. Зотан, унинг ўғли АҚШ манфаатларига хизмат қилишни ўз зиммасига олган шахсdir! Бу йўлда унинг қаршисида бирорта ҳам ички рақиб – ҳатто яқин туғишганлари бўлса ҳам – турмаслиги, англияпараст хорижий рақиблар ҳам бўлмаслиги, Араб ярим оролида фақат Америка нуфузининг ўзи қолиши керак... Албатта бу, энг жирканч хиёнатдир:

﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهِدِي كَيْدَ الْخَانِبِينَ﴾

«Аллоҳ ҳеч қачон хоинларнинг ишини ўнгламас» [Юсуф 52]

Саудияда юз берган ва юз бераётган воқеалар Саудия ташкарисидаги Кўрфаз давлатларига ҳамда Иорданияга йўлланган яширин номадир. Яъни Америка уларга «Сизлар Америкага ва океан ортидан келувчи Трамп бўронига майдонни бўшатиб кўйинглар, акс ҳолда бошқаларга етган мусибат сизлага ҳам етади» демоқчи. Шунинг учун бугун Британия малайлари Америка томонидан ғайриоддий тарзда кўллаб-қувватланган бу ўзгаришлардан хавотирга тушиб қолишиди. Биз Қатарга қарши АҚШ бошқарган сўнгги кампанияни ҳам унутганимиз йўқ.

5 – Шом қўзголонига барҳам бериш ҳамда америкача илмонийлик ўлчовидаги сиёсий ечимни жорий қилиш учун Суриядаги ўйинчи кучлар, яъни Россия, Эрон, Туркия ва курдларнинг АҚШ ортида саф тортиши давом этмоқда. Ушбу мавзуда Сурия мухолафати кучларининг музокарачи ҳайъатни ташкил қилиш учун Риёзда йиғини бўлиб ўтди. Женева

сўзлашувларига борувчи янги делегация ҳам шу ҳайъатдан чиқадиган бўлди. Бу воқеалар мухолафатни президент Башар Асад тақдири истисно қилинган ечимга кўндириш учун босимлар бўлаётгани ҳақидаги хабарлар келаётган бир манзарада юз берди.

6 – Яхуд вужудини тан олиш учун қадам ташланди ва араб давлатлари ташаббусини фаоллаштириш учун тинчлик жараёни ҳаракатга келтирилди. Бу ташаббусни 2003 йили Байрутда бўлиб ўтган араб давлатлари саммитида қабул қилишни Америка қирол Абдуллоҳ ибн Абдулазизга вазифа қилиб юклаган эди. Ўтган кунлар давомида алоҳида белгилари равшанлашган бу ташабbus бугун «аср келишуви» деб танилди. HuffPost араб хизмати 2017 йил 22 ноябрда шундай хабарни тарқатди: «Аср келишуви» ёки АҚШ президенти Дональд Трамп фаластиналарга таклиф қилган «яқуний келишув» деб аталган келишувнинг алоҳида белгилари ойдинлашди. Шунингдек, Фаластин ҳукуматини бу келишувга кўндириш учун араб давлатлари расмий доиралари ҳамкорлигида амалга оширилётган босимларнинг ҳам алоҳида белгилари аниқ бўлиб қолди. Бу мавзуни ахборот воситалари билан муҳокама қилиш ваколати бўлмагани учун исми сир сақланишини талаб қилган дипломатнинг айтишича, бу келишув куйидагиларни ўз ичига олади:

Худуди Фазо секторини, А ва Б минтақаларини, Фарбий Кирғоқдаги С минтақаси қисмларини ўз ичига олган Фаластин давлатини тиклаш.

Давлатни ва унинг инфратузилмасини, шу жумладан аэропорт, Газодаги бандаргоҳ, шунингдек турар жой, дехқончилик ва саноат зоналарини, янги шаҳарларни барпо қилиш учун донор давлатлар 10 миллиард доллар беради.

Куддус статуси ва қочоқларнинг қайтиши масаласи келгуси музокараларга қолдирилади.

Саудия бошчилигига (Исроил) билан араб давлатлари ўртасидаги регионал тинчлик сўзлашувларини ўз ичига олган музокаралар олиб борилади.

Дипломатнинг айтишича, Трампнинг хос маслаҳатчиси, тинчлик жараёни бўйича унинг гуруҳи етакчиси Гаред Кушнер яқинда Саудияга сафар қилиб бу режадан Саудия валиаҳди Мұхаммад ибн Салмонни хабардор қилган. Бу гуруҳга жуда яқин бўлган америкалик дипломатнинг айтишича, Ибн Салмон 2017 йил ноябр ойи бошида Аббос билан учрашиб, уни бу таклифлардан хабардор қилган. У Фаластин президентидан бу режага рози бўлишни ва бу масалада ижобий фикр билдиришни талаб қилган...

7 – Мусулмонлар унда имон бўлмаган икки лагерга бўлиндилар. Буларнинг биринчиси Саудия бошчилигидаги суннийлик лагери бўлса, иккинчиси Эрон раҳбарлигидаги шиа лагеридир. Шунингдек, мусулмонлар ўртасида тоифачилик фитнаси суръати кучайди. Яъни Кўрфаз давлатларига хавф солувчи хаёлий хатар яратилди, мусулмонлар орасига душманлик уруғи экилди ва Умматнинг энергияси тоифачилик тўлқинига сингиб кетди. Шундай қилиб, мусулмонлар Америкага малай бўлган шу икки лагер ўртасида сарсон бўлдилар. Эрон раҳбарлик қилувчи лагер Америкага ва яхуд вужудига қарши туришни даъво қилса, Саудия бошчилигидаги очиқ (кенгбағир) мўътадиллик лагери юртни ва бандаларни ҳар бир ишда Америкага имкон бериш сари етакламоқда.

8 – Саудияда амакиваччаларни, яқин қариндошларни, нуфузли кишилар ва пулдорларни ишдан бўшатиш ва қамоққа олишлар билан параллел равишда американпарат икки қутб, яъни Саудия ва Эрон ўртасида ёш болалар жанжали, бошқачароқ айтганда семиз мушуклар жанги аллақачон бошланган. Риёз тарафидан Саъд Ҳарирӣ истеъфосининг эълон қилиниши, Ҳусийларнинг Саудияга қарши (айтилишича) ракета отиши, бундан кейинги икки тараф ўртасидаги ҳақоратомиз баёнотлар берилиши... буларнинг барчаси минтақада тоифачиликни қўзғашга қаратилган. Араб лигаси тилидан «Эрон ракеталари араб давлатлари пойтахтларига таҳдид солмоқда» дея айтиши ҳам шулар жумласидандир. Бу сўз араб давлатлари ташқи ишлар вазирларининг 19 ноябрда Қоҳирада бўлиб ўтган фавқулодда йиғинининг якунида берилган матбуот конференциясида айтилди. Араб давлатлари лигаси бош котиби Аҳмад абу Фойт «Эрон Саудия Арабистони ва Кўрфаз давлатлари кўксига санчилган ханжар бўлишга уринмоқда» дея таъкидлади. У яна шундай деди: Саудияга карата Ҳусийлар отган ракета Эроннинг минтақада ҳаддан ошиши, бузғунчилик қилиши ва фитна тарқатиши занжирининг энг хатарли ҳалқасидир. Бунга нисбатан бизда нарсаларни ўз номи билан аташдан бошқа илож қолмади. Биз айтамизки, ракета отиш Эрон тарафидан Саудияга ва бутун араб давлатларига йўлланган очиқ душманлик номасидир. Эрон бузғунчиликка, фитна тарқатишга ва нафрат уйғотишга уринмоқда. (Арабийя нет, 2017 йил 19 ноябр).

Эрон ташқи ишлар вазири дарҳол бунга раддия билдириб, шундай деди: Саудия Арабистони террорни молиялаштироқда, Яманга қарши уруш қилмоқда, Қатарни қамал қилмоқда ва Ливандаги вазиятни кескинлаштиришга ҳаракат қилмоқда. Зариф яна

шундай деб билдири: Эрон Россия ва Туркия билан бирга Сурияда ўт очишни тўхтатиш келишувини мустаҳкамлашга ва сўзлашувларга замин яратишга харакат қилаётган бир пайтда Саудиянинг уни минтақани бекарорлаштиришга уринишида айблаши кулгилидир. (Ал-Жазира нет, 2017 йил 19 ноябр).

Бу Американинг мусулмонларга қарши қўллаётган макри ва унинг малайлари хиёнатидир. Лекин уларни макр ва хиёнатлари Аллоҳнинг изни ила тезда барбод бўлади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَاللَّهُمَّ يَمْكُرُونَ أَنَّسَيَاتِ هُنَّ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ بَيُورٌ﴾

«Ёмон макр-ҳийлалар қиласиган кимсалар учун эса қаттиқ азоб бордир ва уларнинг макрлари ҳам ҳалок бўлур (яъни беҳуда кетур)» [Фотир 10]

Сўнгги дуоимиз, бутун олам парвардигори Аллоҳга ҳамд айтмоқлиkdir. □

АРАБ ИЛМОНИЙЛАРИНИНГ ПАСТКАШЛИГИ ВА ФИКРИЙ АБГОРЛИГИ

Ашраф Абу Хадижа-Жазоир

Ислом юртларида, айниқса, араб диёрларида «илмонийлик» (дунёвийлик) ҳақида гап-сўзлар ва тортишувлар кўпаймоқда. Унинг тарафдорларига кўра, бошқарув учун ҳам, жамиятда омма ишларини бошқариш учун ҳам, тоифачилик, мазҳабпарастлик, ирқчилик низолари ва курашларга барҳам бериш учун ҳам илмонийлик идеал услуб-восита эмиш. Демак, бу низом ҳукумат низомлари ичida барча фуқаролар ўртасида, уларнинг диний эътиқодлари ҳамда сиёсий ва фикрий йўналишлари қандай бўлишидан қатъий назар, ҳамкорликда яшаш имконини беради, ҳукуқ ва вазифаларда ўрталарида тенглик пайдо қиласди... Ҳа, илмонийлар бу ҳақда эшитган кишига ёқиб тушадиган жозибадор жумлалар, истилоҳлар ва ибораларни оғизларидан туширишмайди. Уларнинг эътиқодлари бўйича, ҳамма тинч, меҳр-мухаббатда яшаши лозим бўлиб, минтақадаги барча кураш ва муаммоларнинг бирдан-бир ечими илмонийлик эмиш. Албатта, бу нотўғри эътиқод.

Илмонийлик таърифи:

Илмонийликнинг таъриф ва қоидалари жамиятларга, давлатларга, замонларга қараб ҳар хил бўлади. Британия маориф бўлимига кўра, илмонийлик таърифи қуидагича: «Ухровий (охират ҳаёти) ишларга аҳамият қаратиш ўрнига, дунёвий (ер юзидағи) ишларга аҳамият бериш сари йўналтирилган ижтимоий ҳаракат ҳамда гуманизмнинг бир тури хисобланиб, ҳаёт ишларидан ўзни олиб қочиш, Аллоҳ ва охират ҳақида ўйлашга эътибор бериш ўрнига, инсон ва у билан боғлиқ ишларга юксак даражада аҳамият қаратишга чақирувчи уйғониш асридан бери ҳукмрон бўлган гуманизмнинг бир қисми». Бу инглиз файласуфи Жон Локкнинг илмонийлик ҳақидаги мана бу таклифи билан жуда ўхшаш таърифдир: «Давлат – бирор тўғри динни топиш учун албатта барча диний, фикрий ва ижтимоий эътиқод шаклларига бағри кенг бўлиши керак. Давлат амалий идора этиш ва фақат жамиятни бошқариш билан машғул бўлмоғи ва у ёки бу эътиқодни зўрлаб ўтказиш учун ўзини қийнамаслиги лозим. У черковдан ажralган бўлиши, унинг ишларига мутлақо аралашмаслиги зарур. Мана шундай аср ақл асри бўлади, башарият тарихида биринчи марта одамлар ҳур, бинобарин, ҳақиқатни англамоққа қодир инсонларга айланадилар»!

Илмонийлик таърифи – Исломнинг хозирги замон китобларида «динни давлатдан ажратиш»дир. Аслида, бу таъриф илмонийликнинг шахсларга ва турмуш тарзига тушадиган мукаммал маъносини беролмайди. Чунки баъзан турмуш тарзининг давлатга бевосита алоқаси бўлмаслиги ҳам мумкин. Агар уни «динни ҳаётдан ажратиш» дейилса, тўғрироқ бўлади. Шунинг учун илмонийликнинг тўғри таърифи – ҳаётни дин асосидан бошқа нарсага қуришdir, бунда Умматга нисбатан бўладими ёки шахсга нисбатан бўладими, фарқ йўқ. Кейин динга нисбатан позиция шахсларда ҳам, давлатларда ҳам турлича бўлади, баъзилари динга рухсат беради... масалан, демократик либерал жамиятлар каби. Бу жамиятларнинг тутган йўли мўътадил илмонийлик, деб аталади, яъни нодиний жамиятлар бўлса-да, аммо динга душманлик қилмайдиган жамиятлар, дейилади. Буни экстремистик илмонийлик, яъни динга душман илмонийлик, дейиш ўрнига шундай дейишади ва бу билан коммунистик каби жамиятларни назарда тутишади. Ҳеч шубҳа йўқки, Исломга нисбатан олганда иккала илмонийлик ўртасида фарқ йўқ. Хоҳ экстремистик илмонийлик, хоҳ мўътадил илмонийлик бўлсин, ҳар иккиси ҳам аслида динга душмандир. Бу ерда дин, дегандан мурод Ислом назарда тутилмоқда. Демак, Ислом билан илмонийлик бирбирига зид нарса, ҳеч қандай восита билан улар ўртасини бириктириб бўлмайди.

Илмонийликнинг пайдо бўлиши:

Илмонийлик Европада – черков ва диндорлар билан оддий инсонлар ўртасида келиб чиқсан қақшатқич кураш натижасида – пайдо бўлди. Гап шундаки, Европа давлатларидағи диндорлар – динни никоб қилиб олган жинояткор тоғутларга, маккор сиёсатчи ва манфаатпарамастларга айланиб колган эди. Руҳонийлар эса, ҳатто подшоҳлар, амирлар ва бойлардан ҳам аъло даражада дабдабали ҳаёт кечирадиган бўлиб қолишган ҳамда очкўзлик ва молпарамастлик ботқоғига ботишган эди! Улар мансаб ва вазифаларни товар каби пуллашар эди, жаннат ерларини қимматбаҳо қофозлар, васиқалар ва мағфират заёмларига сотишар эди. Шунингдек, черков – император ва подшоҳлар билан узундан-узун низоларга ҳам киришди. Аммо бу низо – қадриятлар, дин ва ахлоқ борасида бўлмади, балки ҳокимият, нуфуз ва мол устида бўлди! Черков илм-фанга ҳам қарши турди, фикрга ҳукмронлик қилиб, инсонларнинг ақл ва тафаккурларига эга чиқди. Инквизиция маҳкамаси тузилиб, олимларни қатл қилди, масалан, «само жисмлари ҳаракати» (оламнинг гелиоцентрик системаси)

китоби муаллифи Николай Коперник кабиларни. Ҳатто черков бу каби китобларни ҳам ҳаром қилди. Черковнинг бу ва бошқа жиноятлари одамларни бундай сохта динга карши қўзғалишга, диндан нафратланиб, уни ҳаётдан ажратишга чақиришга ундаи.

Шунга кўра, илмонийликни сохта динга ва хато вазиятларга нисбатан хато реакциядир, деб айта оламиз. Шунингдек, уни ифлос тупроқдан униб чиқкан ёввойи ўсимлик, гайритабиий вазиятларнинг ёмон натижаси, дейиш мумкин. Шубҳасиз, Европа мана шундай сохта динга мубтало бўлган экан, динсиз (дунёвий) жамиятга айланиш ўрнига, соғлом динни қидириб топмоғи лозим эди.

Демак, илмонийлик оламий инсоний шароитда эмас, балки Европага хос шароитларда юзага келди ҳамда мутлақ дин билан эмас, муайян турдаги дин билан боғлиқ бўлди. Алал оқибат, ўша европача вазиятга хос муаммоларнигина ечадиган, инсон табиатига зид, муваффакиятсиз ва инсоннинг ҳаётдаги муаммоларини ҳал этишда омади чопмаган ечим бўлди. Дарҳақиқат, илмонийлик нафақат уни қабул қилган халқларга, балки бутун инсониятга бало-мусибатлар келтирди. Шу боис, биз илмонийликнинг бутун Ислом Уммати учун эмас, балки муайян битта умматнинг тарихи мобайнида, тарихий ечим сифатида келиб чиққанлигини унутмаслигимиз лозим.

Илмонийликка нисбатан мусулмонлар оммаси позицияси:

Биз мусулмонлар оммасига – илмонийлик ва унинг моҳияти, деганда нимани тушунасиз, дея оддий савол берадиган бўлсак, жуда кўпчилиги иккиланмай «динни давлатдан ажратиш», дея жавоб беради, албатта ва бу назарий жиҳатдан тўғри жавоб. Бироқ биз шуни унутмайликки, «ажратиш» деган сўз, динни «йўқ қилиш, илдизи билан қўпориб ташлаш», деганни, яъни уни давлатдан узоқ тутишни англатади. Афтидан, илмонийлик ҳакидаги тушунчанинг жамоатчилик базасида кенг ёйилишига асосий сабаб ва омил, араб илмонийларининг хатти-харакатлари ва маърузалари бўлса керак. Чунки улар Ислом аҳкомларига, уламоларга ва исломий харакатларга тўғридан-тўғри очиқ адоват кўрсатиб, Исломга карши ҳужум қиласиган кимсалар бўлиб олишди. Агар исломий харакатлар баъзи ҳолларда илмонийлик фикрларини қабул килишган бўлса, бунда албатта ислом тўни кийдирилган бўлади!

Исломий юртлардаги илмонийларнинг сиёсий воқелиги:

Асосан араб илмонийлари – келиб чиқишилари ва эътиқодлари табиатига биноан, маълум маънода иккиланishi ва тараддудда ҳаёт кечирмоқдалар. Масалан, фитна уларни Ғарб илмонийлигини

намуна сифатида, қандай бўлса-ўшандай ҳолда исломий юртларга кўчириб олиб келишга унади. Улар бунинг нозик бир нуқтасини гўё унтишди. Яъни, илмонийликнинг асл базаси – юқорида айтганимиз каби – черковдаги диний ҳокимиятни бошқарувдан ажратишдан иборат бўлиб, бу нарса мусулмонлар юртларига эмас, балки Фарбга, аникроғи Европага хос ажратиш эканини билмасликка олишди.

Бу араб илмонийлар, «демократлар» сифатида, – биз минтақадаги мустабид режимларга қарши курашамиз, дея доим даъво қилиб келишган. Бироқ аслида ундей эмас. Балки уларнинг ўзлари минтақадаги мустабид режимлар билан мустаҳкам алоқага эга. Чунки бугун мавжуд исломий юртлардаги аксар заиф давлатчалар тепасида, илмоний элита ва ғарбпараст ҳарбий тўда ҳукмрон. Ишлар тизгини фақат ўшалар қўлида, бу юртларни фақат улар бошқаради, малай режимлар тақдирини ҳам фақат улар ҳал килади. Ўз навбатида, бу малай режимлар ҳар бир қитъадаги «саллали имомлар»га ҳукуматни қўллаб-қувватловчи «ричаг» вазифасини топшириди. Бу имом-уламоларнинг – орасида Аллохнинг марҳаматига эришгандаридан бошқа – ҳаммаси ўзларидаги мавжуд «рухий ҳокимиятдан» ҳалққа таъсир ўтказиша фойдаланиб, ҳалқни режимларга итоат қилишга, ҳукмдорларга ҳамду сано айтишга ўргатишишмоқда... Шунинг учун араб илмонийларини эътиборни айни шу «ричаглар»га қаратиб, Исломга ҳужум қилишашётганига гувоҳ бўлмоқдамиз. Айни пайтда бу илмонийлар режимларнинг ўзи билан қарама-қаршиликка боришдан ўзларини олиб қочадилар.

Халифалик ағдарилиши ортидан келган малай ҳукмдорлар илмонийлик қўргонини куриш ҳамда мустамлакачилар раъйига мувофиқ, мустамлака қилинган юртларимизда сиёсий доиралар тузиш каби ишлар билан шуғулланишди. Сўнг партиялар, ёшлар ташкилотлари ва режимга алоқадор жамиятлар каби ҳукумат муассасаларидан етишиб чиқсан тизимлар – прогрессив моддий моделни тарғиб қилиш амалиёти ҳамда унинг уруғини экиш вазифаси билан шуғулланишди.

Бироқ бу саъй-харакатларнинг барчасига қарамай, илмоний лойиҳа исломий юртлардаги жамиятлар орасида ўзини бегона ҳис килди, ёт бўлиб тураверди. Айни жамиятларда унинг сақланиб туриши, анави малай режимларнинг сақланиб туришига боғлиқ бўлиб қолди. Эртами-кечми, айни лойиҳанинг мусулмонлар оммасининг кучли қаршилигига, кескин эътиrozига учраши яқол маълум эди. Ҳақиқатдан ҳам, бу қаршилик кечикмади,

илмонийлик сабабли Уммат бошига тушган мағлубият уни тезлаштириб юборди. Натижада, хар сафар инсонларга ўз хукмдорларини сайлаш ёки ўзларидан вакил сифатида депутатларни сайлаш имконияти берилган пайтда синовлар (баъзилар буни демократик синовлар, деб аташни ёқтиришади), Фарбнинг барча илмоний элитаси орзусини пучга чиқариб, ҳавога учирив юборди. Шунингдек, бу синовлар Умматда Исломдан ва исломий ақида бағридан балқиб чиққан нарсаларга (очиқ умумий шаклда бўлса ҳам) амал қилиш мавжуд эканини намоён қилди. Бу ҳолни кўрган илмоний озчилик зудлик билан диктатор тоғутлар багрига отилиб, улар билан иттифоқ тузишга ўтди, бундай қилмишлари билан улар шунча вақтдан бери демократия, эркинлик ва плюрализм каби оғиз кўпиртириб келган гапларидан қайтишди! Қолаверса, юртда кучли кўрқув ҳолатини юзага келтириш учун шафқатсиз зўравонлик гирдобига тортишга ҳам қаршилик қилмайдилар. Бу зўравонликлардан кўзланган мақсад ижтимоий тушкунликни пайдо қилишдир. Чунки ижтимоий тушкунлик оломонни ўз қобиғига ўралиш ва вазиятни ўзгартиришдан узоқлашиш сари етаклади. Бунга энг кучли далил, тўқсонинчи йилларда Жазоирда юз берган ҳолатдир. Ўшанда Инқоз исломий жабҳасининг қонунчилик палатаси сайловларида ғолиб чиқиши ортидан, RCD (демократия ва маърифат учун уюшиш) партияси ўзи даъват қилиб келган сохта демократиясига қарши ўзи реакция билдириб, мамлакатда бўлиб ўтган инқилоб ва инқилобчиларни олқишилаган. Шунинг учун, демак, аслида, бугун ҳам илмонийлар юртдаги Исломий Уммат фарзандларига тиқишириётган илмоний лойиҳа мустабид лойиҳадир, ўзлари даъват қилган принципларга тескаридир. Аслида, улар исломий юртлардаги инсонларни фақат темир, олов ва ҳарбий зўравонликлар ёрдамида бошқаришади, бусиз бошқаришмаган ва ҳаргиз бошқаришмайди ҳам, буларнинг кўлида шу бор. Бу нарсанинг мусулмонлар кўтариб чиқаётган қадрият, фикр ва туйғуларга ҳам, ҳаётлари учун рози бўлишган қонун ва тузумларга ҳам мутлақо зиддир. Шунга кўра, демак, исломий юртларда илмонийларнинг бўлиши ғайритабиийдир, айникса, асли мусулмон бўлган кимсаларнинг илмоний бўлишлари ғайритабиий ҳол. Агар Фарб исломий юртларга сақофий уруш қилмаганда, бундай ҳол мутлақо бўлмас эди. Бу уруш ортидан қилинган ҳарбий-сиёсий уруш кейинчалик ўша илмонийларни жамиятнинг шундай бир муҳим қатламларидан бирига айлантирдики, натижада ичларидаги мана шу заҳарга барчанинг кўз ўнгидаги даъват қиласидаги бўлишди.

Араб илмонийлари ва Ислом:

Араб илмонийлари ўз мунозараларида Исломга қандай хужум килишлари ҳеч кимга сир эмас. Уларнинг – Ислом қолоқлик сабабчиси, деган сўзлари каби, Исломга очиқдан-очиқ душманлик қилиш, сўкиш ва ҳақоратлашдан бошқа ҳеч нарсага эга эмасликларини кўриш мумкин!! Аслини олганда, жамият учун бирор бир интеллектуал натижа, бирор бир мустақил лойиха ёки намуна уларда мавжуд эмас. Бильъакс, ўз фикрлари ва сўзларида доим Фарбга тақлид қилишади... Чунки Фарбни ўзларига намуна қилиб олишган. Шу боис ўшанинг розилиги йўлида тақарруб ҳосил қилишади. Уларнинг ҳамма ишлари Умматнинг ақидаси, шариати, маданияти, тушунчалари, тарихи, қадимийлиги ва талабларига зиддир. Сиз уларнинг – қачон халқ ҳаракати бошланса, бор кучлари ва саъй-ҳаракатларини режимнинг халқни бостириш ҳаракатини қўллаб-қувватлашга сарфлаётганини кўрасиз... Улар – Умматнинг қолоқлигига сабаб, Ислом динини маҳкам ушлаганида ҳамда асрлаб давом этиб келаётган исломий урф-одат ва анъаналарга амал қилганида, деган гапларини тинмай такрорлашади. Буларнинг барчаси сабаб, уларнинг ўзларига ашаддий душман деб билган «сиёсий ислом» оқимларидан қасдан нопок услубда ўч олмоқчи бўлишаётганидир. Гўё исломий юртлар тепасидаги бугунги мавжуд хукуматлар исломий шариатни татбиқ этаётгандек!!

Яна бу араб илмонийлари черков дини билан Ислом динини атайин бир-бирига аралаштириб келишади. Ваҳоланки, бир ҳақиқатни гўё унутишгандек. Яъни, бир замонлар католик черковининг мағлубиятига ва зулмат асрлари, дейилган ботқоққа ботишига, асосан, шу черковларнинг Европадаги бошқарув калитларини қўлга киритишлари сабаб бўлган. Аммо Ислом шариатига амал қилиш ва уни татбиқ этиш эса, Умматнинг уйгониши, тараққиёти ва устунлигига, ҳатто Халифалик давлати сарҳадлари кенгайиб, уч қитъа бўйлаб бутун ер куррасига хукмрон бўлишига олиб келди. Буюк исломий маданият барча инсониятга таъсир қилиб, бутун дунёга барча соҳада моддий, илмий, фикрий ва маърифий ютуқлар келтирдики, уларни санаб адо қилиб бўлмайди.

Араб илмонийлари ва араб баҳори қўзғолонлари:

Араб баҳори қўзғолонлари билан унга ҳамроҳ бўлган халқ ҳаракати – илмоний элита ва унинг исломий юртлардаги ифлос ролини очиб ташлади. Умматдан, унинг дини ва ҳазоратидан қаттиқ нафраланувчи бу озчилик сафида фавқулодда ҳолат пайдо

қилди, уни ўз иинини тарқ этиб, тирик қолиш учун сўнгги картасини ташлашга мажбур қилди... Кейин Миср ҳодисалари бошланди... у ердаги вазият илгари Жазоирда бўлган ҳодисаларни даҳшат жиҳатидан эслатиб турди... Ўшанда тўқсонинчи йилларда Жазоирдаги ҳолат бутунлай тескари шаклда, қоп-қора қилиб тасвирланган. Чунки у пайтда бугунги кундаги кучли ахборот воситалари йўқ эди.

Бу икки юртдаги ҳолатда илмоний элита кўрсатган «ҳунарлар» ҳар қандай инсонда савол ва даҳшатлар пайдо қилмай қолмайди. Чунки улар мусулмонларнинг қонини ичишга, исломий халқлар истакларини оёқ ости қилишга журъат қилишди... Мисол учун, илмонийларнинг аксар қисми Мисрдаги ҳарбий инқилобни қўллаб-кувватлаб, хавфсизлик кучларининг армия қўллаб-кувватлови остида содир этган қилмишларини олқишилаб турди... Бу икки кучнинг Мисрдаги Робиа ва Наҳза номли майдонларда ва қолган ерларида куролсиз оддий инсонларга нисбатан қилган жиноятларини олқишилади... Яъни улар Аллоҳ ҳаром қилган қонларнинг тўқилишини, юзлаб намойишчиларнинг ўлдирилишини, масжидларга бостириб кирилиб, ушбу даргоҳлар хурмати оёқ ости қилинишини, ўша ердан ҳимояланган бечора куролсиз одамларнинг ҳужумга тутилишини қўллаб-кувватлашди... Бу албатта, халқнинг нафратига учраган ушбу хор элитанинг Исломга алоқадор ҳар қандай нарсани ич-ицидан ёмон кўришига далолат қиласи. Шу билан бирга, юқорида айтиб ўтганимиздек, Ғарбдаги манбаига доим уларнинг боғланиб туришларини ҳам кўрсатиб турибди. Бу нарса уларда Исломга бошқарув тузуми сифатида боғланган ҳар қандай инсоннинг қонини ўзига ҳалол қилиб олган даҳшатли психологик ҳолатни юзага келтирди!!

Хулоса:

Исломий юртлардаги, хусусан, араб давлатларидағи илмонийлар тарихини кузатган киши уларни мустамлакачилик билан боғлашда асло қийналмайди. Илмонийларнинг баъзи корчалонлари исломий тарихда ҳам илмонийлик бўлган, деган хомхаёлларни тарқатишга ва бу фикрларини қўллаш учун фикрий меросдан сохта далиллар излаб топишга уринишаётган бўлса-да, бироқ воқе ҳам, ҳақиқат ҳам, тарих ҳам бунинг аксини кўрсатмоқда. Чунки мусулмонлар асрлар бўйлаб, ўз шариатлари билан ҳукм юритдилар ва ҳали мустамлакачилик бошланмасидан олдин доим шариатларидан ҳукм сўраб келдилар. Ҳатто мустамлакачилик бошланганда ҳам Ғарбдан экспорт қилинган

қонун ва низомларга рози бўлмаганлар. Мустақиллик, деб аталган даврдан сўнг бу фарбарааст илмоний элита бошқарув калитларини кўлга киритиб, арабий ва исломий юртларда ҳукм юритишни бошлади. Бундан олдин барча қитъадаги сиёсий доиралар айнан шулардан ясалган ҳамда Ислом ва мусулмонларни ёмон кўрувчи мустамлакачи ажнабийлар ўшаларни қўллаб-қувватлаб келган. Саводсизлик ва онгизлиқдан азият чекаётган содда халқдан бу ишда фойдаланилган. Оқибатда, янги ҳукмдорлар келиб, ёт ажнабий тузумларни татбиқ қилиши. Бундан эса, ижтимоий, иқтисодий ва сақофий янги низомларни жорий қилиш кўзланди. Тизимлардан баъзилари ўнг қанот социалистлар тузуми бўлса, баъзилари чап қанот капиталистлар тузуми эди. Буларнинг барчаси ҳар қандай ҳолатда Ислом ақидасига зид бўлиб, уларни мустаҳкамлаш ва ёйишда давлат салтанатига, армия кучига, разведка хизматларига таянилди.

Ҳақиқатдан ҳам, исломий юртлардаги илмоний элита табиати – илмонийлик мактаблари қандай бўлса ўшандай табиатга айланган. Эркинликлар, демократия ва инсон ҳуқуқлари, деган даъволари билан қулоқларимизни том биттирган европалик халқлар ўтган икки аср мобайнида манфур жиноят ва қотилликлар содир этиб келди, дунёнинг барча қитъасида қилган ишлари – қатли ом, миллатчилик ва қул қилишдан бошқа нарса бўлмади. Қаерга бормасин, юрт аҳолисини оддий ҳак-хуқуқлардан маҳрум бўлган «иккинчи даражали сорт» қилиб қўйди, ўзига тарақкий топган синф, бошқа халқларга эса қолоқ ваҳший халқлар, деган эътиборда қаради! Бу европалик халқлардан кейин араб илмонийлари ҳам худди шу йўлдан юришиди.

Бир савол қолди: эртага Халифалик давлатида бу илмонийларнинг бирор таъсири қоладими, улар мусулмонларнинг юксалиш йўлига тўғоноқ бўлишда давом этадими?

Бу ёт элита воқесини диққат билан ўрганган киши, улар мустамлакачилар ва уларнинг югурдаклари томонидан ясалган кимсалар эканига гувоҳ бўлади. Эртага мусулмонларнинг ҳақиқий давлати барпо этилса, уларнинг таъсири албатта йўқолади, ёвузликлари завол топади, овозлари мутлақо эшитилмай қолади. Ислом давлатида уларнинг ажнабий билан бўлган алоқалари арконлари узиб ташланади, вассасалари йўқ қилинади. Уларнинг ҳам очиқ ҳақиқат нурини кўриб, Уммат фарзандлари бағрига қайтишлари ва ҳидоятланганлардан бўлишларини кутиб қоламиз, инша Аллоҳ. Бизга Суриядаги баъзи илмонийлар ҳолати яққол мисолидир. Исломий бошқарув ва ҳукмронликни талаб қилувчи

овозлар янграшининг ўзи уларни соқов қилиб қўйди. Ҳатто одамларнинг айни талабларига жўр бўлиб, мушук каби Исломга суркаладиган ва «Ислом ушбу Уммат тарихидир, ундан воз кечишимиз мумкин эмас», дейдиган бўлиб қолишиди!!!

Аллоҳ Таоло бу каби кимсалар ҳақида бундай хабар қилган:

﴿لَنْ يَضُرُوكُمْ إِلَّا أَذْهَبُ﴾

«Улар сизларга озор беришдан бошқа ҳеч қандай зарар етказа олмайдилар» [Оли Имрон 111]

Хотима ўрнида Аллоҳ Жалла Жалалуҳудан умид қилиб, сўраймиз, бизни Ислом билан кучли қилсин, чунки Исломсиз бизга ҳеч қандай куч-қудрат йўқ, бизни Халифалик давлатининг қайта барпо этилиши билан сийласин, зеро, бу давлат мусулмонларни ўз улуғлигига қайтаради. Аллоҳ Таоло бундай марҳамат қиласди:

﴿وَيَوْمَئِنْ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾

«Ўша кунда мўминлар шодланурлар»

[Рум 4] □

ДАВЛАТЛАР ТАРАҚҚИЁТИГА СИЁСИЙ ИРОДАНИНГ ТАЪСИРИ ВА УНГА ЭРИШИШДАГИ ИСЛОМ ТАРИҚАТИ (3)

Мусулмонларнинг сиёсий иродасини қайта тиклаш учун сиёсий фаолият олиб бориш жуда нозик ишдир. Шунинг учун сиёсий иродани қайта тиклаш учун фаолият олиб борувчилар ва бошқа мусулмонлар – модомики бу масалада Ҳизб ут-Таҳрир тариқатининг тўғрилиги барчага аён экан – фикрни воқега солишилари лозим. Бошқача айтганда, Росулуллоҳ ﷻга эргашган ва у кишидан намуна олган ҳолда сиёсий фаолият олиб боришлари, шунингдек Росулуллоҳ ﷻ у орқали исломий давлатни тиклаган тариқатдан қилча оғишимай харакат қилишилари лозим. Биз бугун сиёсий хизб ташкил қилиш ва ёйилиш нуқтасини пайдо қилиш ҳақида гапирмаймиз. Чунки Ҳизб ут-Таҳрир ёйилиб, кенгайиб, тарқалиб улгурди. Аллоҳга ҳамд бўлсинки, унинг лойиҳаси халқаро сиёсий майдонни эгаллади.

Шундай бўлишига қарамай, оз бўлса-да тўсиқлар мавжуд, демак уларга қарши ҳужум қилиш ва уларни бартараф этиш лозим.

Куфр диёри сифатига мос келувчи бузук воқени ўзгартириш учун тўғри сиёсий фаолият олиб боришнинг куйидагича методологияси бор:

1 – Воқега ҳукмронлик қилувчи ва унга ижобий ёки салбий таъсир ўтказувчи гурухларни аниқлаш.

2 – Фикратга ва уни кўтариб чиқувчиларга қарши курашаётган сиёсий кучларни аниқлаш.

3 – Жамиятдаги ўзгартириш калитларига эгалик қилувчи тарафларни аниқлаш.

4 – Мусулмонларни касб қилиш учун фойдали бўлган восита ва услубларни тайин қилиш.

5 – Мусулмонлар фикратни қабул қилиб уни ҳокимиятга олиб чиқишилари учун фикратни уларга юклаш.

Ўрганиш орқали шу нарса аён бўлдики, бугун мавжуд бўлиб турган ҳар қандай жамият пайдо бўлишида қуйидаги гурухларга таянади:

Биринчи гурух: ҳукмрон сиёсий табақа (ҳоким режимлар).

Бу гурух жамият пирамидасининг чўққисини ташкил қиласиди. Ҳеч кимга сир эмаски, ишлар калити мана шу сиёсий табақа қўлидадир. Шунингдек, бу табақа одамлар ишларини адолатли ёки золимона, холис ёки тубан, хур ёки кулларча бошқаради. Шубҳага ўрин қолдирмайдиган даражада исботланган нарса шуки,

мусулмон юртлардаги режимлар катта давлатларга тобе бўлиб, уларнинг буйруқ ва қайтарувларига итоат қиласди. Ислом душманлари билан тинчлик сиёсатини олиб борса, мусулмонларга қарши уруш сиёсатини олиб боради. Улар Аллоҳнинг неъматини куфрга алмаштиришган ва ўз Умматлари учун жаҳаннамни раво қўришади. Аллоҳ юборган шариат билан бошқаришмайди ва бу борада ўзларига насиҳат қилишмайди. Шунинг учун уларни куфр режимлари, уларни улоқтириб ташлаш лозим деб айтса бўлади. Одамлар кўз ўнгида уларга Аллоҳнинг ҳукмини ижро қилиш лозим, шунда ер юзи уларнинг бадбўйлигидан халос бўлади ва улар туфайли азоб чекаётган мусулмонлар кўкси шифо топади.

Сиёсий жиҳатдан малай бўлган ушбу режимлар билан курашиш Исломнинг ўзгартириш тариқатидандир. Лекин биз бугун юқорида айтиб ўтганимиздек, бу режимларнинг тузалиши ва адашган йўлидан қайтиши ҳамда Ислом ва унинг ҳукмларини қабул қилишини умид қилиб, уларга насиҳат қилиш ҳақида гапирмаймиз. Бу баҳс мавзуси эмас, чунки ўлаксадан емиш умид қилинмайди ва тикондан мева йигилмайди. Лекин бугун биз ҳар доимгидан ҳам кўпроқ ушбу режимларни кўпроқ фош қилиш, Умматга қилган хиёнатини очиб ташлаш, мусулмонларнинг душманлари билан бўлган тил бириктирувларини маълум қилиш, улар билан Уммат ўртасидаги алоқани парчалаш (агар улар билан ҳалқ ўртасида алоқа қолган бўлса) тўғрисида гапирамиз.

Бу режимлар билан сиёсий кураш олиб бориш Умматда улар ҳақидаги ҳақиқий тушунчани пайдо қиласди ва бу режимлар ҳалқдан ажралиб қолади. Натижада ҳалқ унга қарши онгли жавоб қайтариш ва уни улоқтириб ташлашга тайёр бўлади. Шунингдек бу режимларнинг парда ортидаги хиёнатини (агар парда ортида бирор нарса қолган бўлса) очиб ташлаш ҳам сиёсий курашга киради.

Иккинчи гурух: Сиёсий доира.

Мустамлакачи кофир мусулмонлар ҳокимларидан ташкил топган ўз малайларини сиёсатчи, муфаккир, журналист ва ёмон уламолар ҳамда малай ва мухолиф сиёсий партиялар билан ўраб қўйишни хоҳлади. Сиёсий доиранинг сиёсий ҳаётга таъсири ва аҳамияти катта бўлганидан уни юртдаги умумий сиёсий вазиятга мос илмоний сақофат билан қўлга ўргатилди. Шундай қилиб сиёсий доира кофирнинг итоатидан чиқмайдиган, унинг тўдасидан ташқарида сайрамайдиган, хўжайини нима деса ўшани айтадиган, раиси қандай фикрласа, у ҳам ўшандай фикрлайдиган, подшоҳ нима деса тўғри дейдиган, ўшалар юрт ва одамларга нимани

яроқли деса у ҳам ўшани яроқли дейдиган бўлди. Мусулмонлар эса реал ҳаётдан узоқда, мана шундай хорликка рози ва хотиржам ҳолда яшашдан бошқа чораси қолмади.

Сиёсий доира режимларни мактайдиган ва унинг номидан гапирадиган жарчисига айланди. Ахборот воситалари эса ташқи сиёсий ҳодисалар борасида режимнинг кўзига айланди. Улар жамоатчиликни алдаш ва адаштириш учун режимнинг кора кабинетларида туриб, сиёсий ҳодисаларни шархлайдиган бўлишиди. Шунингдек улар одамларни Голливуд фильмлари ва унинг қизил тунлари билан машғул қиласидиган ҳамда ёш мусулмонларни Аллоҳ йўлидаги жиҳод майдонларига эмас, футбол ўйинларига қизиқтирадиган бўлди...

Сиёсатчилар эса одамларнинг озиқ-овқати ва юрт бойликларидан семирган ҳоким арзандасига айланди... Муфаккирлар Ғарбнинг сохта ҳазорати нурига бурканган қалам сохибларига айланди... Ёмон уламолар эса фосиқликда улардан кам бўлишмади. Балки ўз динларини ҳокимлари дунёсига сотган пайтларида мартабалари улардан ҳам ортиб кетди... Аммо сиёсий партиялар давлатнинг бир неча партияси билан ҳокимиятда бирга иштирок этадиган малайлари бўладими, ёки сиёсий низомнинг конституциявий механизмига бўйсунадиган ва унинг химоясига кирган муҳолифлар бўладими, буларнинг барчаси ўзларининг ҳокимиятдаги тўла ёки мукаммал бўлмаган хиссасини рўёбга чиқариш умидида узоқдан туриб шовқин-сурон қиласидиган бўлди. Улар бу ишни режим билан келишиб қиласидими ёки катта давлатлар ёрдамида режимга қарши инқилоб уюштириш билан қиласидими фарқи йўқ...

Афсуски, бу мусулмон юртлардаги сиёсий доира ва ундағи фасод воқесидир. Аммо ўзгартиришни хоҳлаётганлар ана шу сиёсий доирани ўзгартиришлари ва уни ўзи пайдо бўлиб, тарақкий этган асосдан бошқа асосга кўра шакллантиришлари лозим. уни ўзгартириш учун қадам ташлаш, уни мусулмонларнинг муаммоларига эътибор берадиган қилиш учун гуноҳкор қўллар бузган нарсаларни ислоҳ қиласидиган ишларни бажариш лозим. Улар қуидагилардир:

1 – Журналистлар билан боғланиш ва мусулмонлар муаммоларига эътибор беришлари учун уларга таъсир ўтказиш. Чунки улар ҳам Умматнинг бир бўлаги ҳамда ўзлари ёзаётган ва ахборот воситалари орқали тарқатишаётган гапларида бошқалар каби Аллоҳ олдида жавобгардирлар. Абу Хурайра ривоят қилган хадисда Росулуллоҳ айтади:

«إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلُّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سُخْطٍ إِلَّا يَرَى بِهَا بَأْسًا فِيهِوْيِ بِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ سَبْعِينَ حَرَيفًا»

«Киши Аллоҳни ғазаблантирадиган сўзда бирор зарар йўқ деб ўйлаб уни сўзлайди. Натижада, у туфайли дўзах ўтида етмиш иил азобланади». Ибн Можжа.

Шунингдек уларни сиёсий ҳодисаларга исломий ақида асосида қараш ва таҳлил қилишга ҳамда Уммат бошдан кечираётган сиёсий муаммо ва инқизолларга Аллоҳнинг шариати ва Уммат манфаатларига суннадиган шаръий назарда қарашга чақириш лозим.

2 – Сиёсатчиларни ҳокимларга ботил ишларида ёрдам бермасликка, Уммат муаммоларига эътибор беришга ва мусулмонлар устидан мустамлакачилик таъсирига эга бўлган ҳар қандай ажнабий тараф билан алоқани узишга чақириш. Агар бош тортсалар уларни одамлар кўз ўнгидаган шарманда қилиш ва тил бириктирувларини фош қилиш. Жобир ибн Абдуллоҳ ривоят килган ҳадисда Росулуллоҳ:

«يَا كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ، أَعَاذُنَا اللَّهُ مِنْ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا إِمَارَةُ السُّفَهَاءِ؟، قَالَ: أَمْرَاءُ يَكُونُونَ بَعْدِي، لَا يَهْتَدُونَ بِهَدِّي، وَلَا يَسْتَثْوِنَ بِسُتْتِي، فَمَنْ صَدَقَهُمْ بِكِذِبِهِمْ وَأَعْنَاهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَأُولَئِكَ لَيُسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ، وَلَا يَرْدُوا عَلَيَّ حَوْضِي»

«Эй Каъб ибн Ужра Аллоҳ бизни аҳмоқ амирлардан сақласин деганида айтдиларки, Эй Аллоҳнинг элчиси аҳмоқ амирлар ким. Шунда Росулуллоҳ айтдилар: Мендан кейин шундай амирлар келадики, улар менинг йўлимга юрмайди ва суннатимни ушламайди. Ким уларнинг ёлғонларини тасдиқласа ва зулмига ёрдамлашса, улар мендан эмас, мен улардан эмасман ҳамда улар менинг ҳавзимдан сув ичмаслар». Ибн Хиббон сахиҳидан.

3 – Куфр фикрлари, қадриятлари, маданияти ва яшаш тарзи билан таъсиранган кишиларга Ислом фикрларининг кучи ва буюклигини кўрсатиш. Шунингдек уларга ва Умматга зарар етказган шу туфайли ботил жарчиларига айланишган фикрларнинг сохталигини баён қилиш. Ҳузайфа ибн Ямон айтади:

«كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ عَنِ الْخَيْرِ، وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشُّرِّ مَخَافَةً أَنْ يُدْرِكَنِي... فَقُلْتُ: هَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرُ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ، دُعَاءً عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ، مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا

قَدْفُوهُ فِيهَا، فَقَلَّتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صِفْهُمْ لَنَا؟ قَالَ: نَعَمْ، قَوْمٌ مِنْ جَلَّتِنَا، وَيَتَكَلَّمُونَ بِالْسَّبَّاتِنَا،
قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَرَى إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ؟ قَالَ: تَلَزِّمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ، فَقَلَّتُ:
فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ؟ قَالَ: فَأَعْتَزِلُ تِلْكَ الْفَرْقَ كُلُّهَا، وَلَوْ أَنْ تَعْضَّ عَلَى أَصْلِ
شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَ الْمَوْتُ»

«Одамлар Росууллоҳ ﷺдан яхшилик ҳақида сўрар эдилар, мен эса менга етиб қолишидан қўрқиб ёмонлик ҳақида сўрар эдим... Мен мана шу яхшилиқдан кейин ёмонлик бўладими? - деган эдим, У киши: Ҳа дўзахга чақирадиганлар бўлади, ким уларга жавоб берса, уни дўзахга улоқтиришади деди. Шунда мен эй Аллоҳнинг элчиси уларни бизга сифатлаб беринг деган эдим, У киши: уларнинг териси ранги бизникideк ва биз каби сўзлашадилар деб жавоб берди. Шунда мен Эй Аллоҳнинг элчиси ўша замон бошимга тушган пайт нима қилишга буюрасиз деган эдим, У киши: Мусулмонлар жамоаси ва имомини маҳкам тут деди. Мен: Мусулмонларнинг жамоати ҳам имоми ҳам бўлмасачи? - деган эдим, У киши: Агар сен дараҳт томирини тишлаб қолсанг ҳам, ҳатто шу ҳолда сенга ўлим етса ҳам бу фирмаларнинг барчасини тарк эт». Муслим сахиҳидан.

4 – Умматнинг холис уламоларига одоб ва ҳикмат билан хитоб қилиш, уларни Халифалик давлатини тиклаш учун бевосита амал қилишга даъват қилиш ҳамда Халифаликни тиклаш учун ҳаракат қилаётганларга Аллоҳ берган илм орқали ёрдам беришга чорлаш. Шунингдек, ёмон уламолар деб аталмиш нохолис уламоларга етуқ ва таъсирили сўзлар билан хитоб қилиш. Бошқача айтганда, ё адолат қилиб, аҳволларини тузатсинлар, ёки ёлғончиликларида давом этиб, ҳокимлар билан бирга бўлсинлар ҳамда хўжайнлари каби шармандалик аламини тотсинлар. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُوَبِيهِمْ فَأَعْرِضُ عَنْهُمْ وَعِظَّهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ
Qo'lala Bilayga﴾

«Ундаи кимсаларнинг дилларидағи нарсани Аллоҳ яхши билур. Бас, сиз уларнинг (кирдикорларига) боқманг ва уларга панд-насиҳат қилиб, ўзлари ҳақида етуқ сўзларни айтинг!» [Нисо 63]

5 – Сиёсий партияларни ҳикматли ва кучли сўзлар ҳамда тўғри ва етуқ насиҳатлар билан исломий манҳаж асосидаги сиёсий фаолият билан шуғулланиш томон буриш. Исломий манҳажки,

партиялар ташкил этишга рухсат беради ва уларга Исломга даъват қилиш ва уни ҳаёт майдонида татбиқ қилишни вожиб қилади. Шунингдек бу партиялардаги холис шахсларни ҳукмрон сиёсий табака деб танилган етакчиларни ва ҳокимларни кофир мустамлакачига малайлик қилаётгани ҳақида ҳамда мусулмон юртлар, унинг қадриятлари ва бойликларига бепарволик қилишаётгани ҳақида муҳосаба қилишга қизиқтириш. Бундан ташқари уларга мусулмон юртлари устидан ҳукмронлик қилаётган давлатларнинг мустамлакачилик воқесини кўрсатиб қўйиш.

Яна бу давлатлар кофир давлатлар экани, Ислом ва мусулмонларга душманлиги, мусулмонларнинг ҳокимлари шу давлатларнинг сояси экани ҳамда мўминлар орасини бўлиши ва Аллоҳ ва Росулига уруш қилганларнинг пистирмаси бўлиши учун ишлатишаётган таянчи эканини кўрсатиб қўйиш.

Учинчи гурӯҳ: Мусулмонлар оммаси

Бу тоифа қадимда ҳам ҳозир ҳам жамиятни ташкил қилувчи қисмларидан бўлган. Бу тоифага эътиборсизлик қилиш ва иш бошликларига бўйсунади деган важ билан унинг шаънини тўкиш жоиз эмас. Чунки ўзгартириш амалиётида унинг таъсири асосий ўринни эгаллади. Унга сиёсий фикрлашдан узоқ жоҳил кимса, Адольф Гитлер каби юрт ва халқни босиб оладиган, ақлдан озган такаббур кимсаларгина қаршилик қилади. Шунингдек мусулмон юртларининг заарли ҳокимлари қилганидек унга қарши тил бириктирган кимсагина уни ёмон кўради.

Жамиятни барпо қилиш ва уни үйғотишда одамлар оммасининг таъсири кучли эканини кўрсатган Ислом каби сиёсий низом ер юзида мавжуд эмас. Чунки етакчи, сиёсатчи, уламо, муфакир ва ҳарбийлар худди шу одамлар орасидан етишиб чиқади. Масалан Салоҳиддин Айюбийни оддий бир аёл туғди ва шарафли инсон бўлсин деб улғайтирди. Шунингдек уни кичкинагина курд миллатидан чиқариб, Ақсони озод қилган ва салибчиларни синдириган буюк шахсга айлантирди. Ўн уч аср давомида зарҳал ҳарфлар ила ализлик ва фахр муҳрини тарихга босган етакчи, қўмондон ва уламоларни худди шу одамлар етиштириди. Шунинг учун Ислом мусулмонлар оммасига катта аҳамият беради ва оммани ўзига лойиқ ўринга кўтаради.

Куйида Ислом мусулмонлар оммасига қандай аҳамият қаратиши ва бу йўлда нималар қилиши ҳақида баён қиласиз:

1 – Ислом мусулмонларга шахс ёки жамоат бўлишларидан қатъий назар барчасига хитоб қилар экан, уларни маъруфга буориши ва мункардан қайтариш ишини юклайди. Маъруфга

буориш ва мункардан қайтариш иши Исломда энг кўзга қўринган ва аҳамиятли сиёсий амаллардандир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أُولَئِءِ بَعْضٌ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيِّدُهُمْ هُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

«Мўмин ва мўминалар бир-бирларига дўстдирлар. Улар маъруфга буорадилар, мункардан қайтаратадилар, намозни тўкис адо этадилар, закотни (ҳақдорларга) ато этадилар, Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига итоат қиласадилар. Ана ўшаларга Аллоҳ раҳм қилур. Шак-шубҳасиз, Аллоҳ қудратли, ҳикматлидир» [Тавба 71]

2 – Ислом мусулмонлар мункарга сукут сақлашлари ва аҳамиятсизлик қилишларини бутун жамиятни ҳалок қиласади деб ҳисоблади. Нўймон ибн Башир ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ айтади:

«مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهْمِوْا عَلَى سَفَينَةٍ فَأَصَابَهُمْ أَعْلَاهَا وَأَصَابَ أَسْفَلَهَا فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا أَسْتُقْبَلُوهُمْ فَمُرُوا عَلَى مَنْ دُونَهُمْ آذُوْهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا فَاسْتَقْبَلَنَا مِنْهَا وَلَمْ تُؤْذِنَ مِنْ فَوْقَنَا فَإِنْ تَرَكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا وَإِنْ أَخْذُنَا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجُوا جَمِيعًا»

«Аллоҳнинг қонунларига риоя қиласидиган киши билан унга риоя қилмайдиганларнинг мисоли худди битта кемадан жой олган қавмга ўхшайди. Уларнинг айримлари кеманинг юқори қисмидан, айримлари қуий қисмидан жой олди. Қуийдан жой олганлар агар сув олмоқчи бўлсалар, тепадагилар олдидан ўтиб уларга озор берардилар. Шунда улар – шу ердан тешиб сув олсак бўлмайдими, тепадагиларга озор бермаган бўлардик, деб қолишли. Юқоридагилар уларни ўз хоҳишлирага ташлаб қўйса, ҳаммалари ҳалок бўлади. Агар уларни қўлидан ушлаб, тўхтатиб қолсалар ҳаммалари кутулиб қолади». Саҳих Бухорий.

3 – Пайғамбаримиз ﷺ Исломга ишониб, ўз бағрига оладиган ҳалқ базасини пайдо қилишга эътибор қаратди. У зот ҳижратдан олдин Маккай мукаррамада одамлар тўпланадиган жойларда

одамларга оммавий тарзда мурожаат қилдилар. Ибн Аббос ривоят қилади: «Ва яқин қариндошларингни огоҳлантири» ояти нозил бўлгач, Росул ﷺ Сафога чиқиб, «Ё сабоҳоҳ» деб қичкирдилар. Одамлар – ким бу, деб сўраб, у кишининг хузурларига тўпланди. Росулуллоҳ ﷺ уларга қараб:

«أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا تَخْرُجُ مِنْ سَفْحٍ هَذَا الْجَبَلِ، أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِي؟ قَالُوا: مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا، قَالَ: فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيِّيْ عَذَابٌ شَدِيدٌ»

«Агар сизларга тоғнинг этагидан отлиқлар чиқиб келяпти, десам, ишонармидинглар?!» деди. Улар: биз сени ёлғончи деб билмаймиз деб жавоб беришди. У зот ﷺ: **Мен сизларни қаттиқ азобдан огоҳлантиргувчиман**» дедилар. (Саҳиҳ Бухорий).

Пайғамбаримиз ﷺ Мадинада исломий жамиятни қуриб, Ислом давлатини тиклагач, ҳали қонунлаштирилмаган ва фикр билдириш жоиз бўлган бирор иш рўбарў келиб қолса, мусулмонларни йиғар эди. Сўнг уларга ушбу масалани маслаҳат қилиш учун ташлар эди. Пайғамбаримиз оиласарига қилинган фитна, яъни Оиша онамизга қилинган бўхтон ҳодисасида Росулуллоҳ ﷺ нинг тутган йўллари бунга энг ёрқин мисолдир. Ўшанда Росулуллоҳ ﷺ ваҳий тушиши ортга сурилгач, бу фитна борасида маслаҳат қилиш учун мусулмонларни тўплади. Оиша онамиз айтади:

«... فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مِنْ يَوْمِهِ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِيِّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبِرِ، فَقَالَ: يَا مَعْشِرَ الْمُسْلِمِينَ، مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ قَدْ بَلَغَنِي عَنْهُ أَذَاهُ فِي أَهْلِي؟ وَاللَّهُ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا، وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا، وَمَا يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي. قَالَتْ: فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مَعَاذٍ - أَخُو بَيِّ عَبْدِ الْأَشْهَلِ - فَقَالَ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْذِرُكَ، فَإِنْ كَانَ مِنْ الْأَوْسِ ضَرَبْتُ عَنْهُ، وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْرَانَا مِنْ الْخَرْجِ أَمْرَتُنَا فَفَعَلْنَا أَمْرَكَ. قَالَتْ: فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْخَرْجِ - وَكَاتَتْ أُمُّ حَسَّانَ بِنْتَ عَمِّهِ مِنْ فَخِذِهِ، وَهُوَ سَعْدُ بْنُ عَبَادَةَ، وَهُوَ سَيِّدُ الْخَرْجِ - قَالَتْ: وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلَتْهُ الْحَمِيمَةُ، فَقَالَ لِسَعْدٍ: كَذَبْتَ لِعَمْرُ اللَّهِ، لَا تَقْتُلُهُ، وَلَا تَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِ، وَلَوْ كَانَ مِنْ رَهْطِكَ مَا أَحْبَبْتَ أَنْ يُقْتَلَ. فَقَامَ أَسِيْدُ بْنُ حُصَيْرٍ - وَهُوَ أَبْنُ عَمٍّ سَعْدٍ - فَقَالَ لِسَعْدٍ بْنِ عَبَادَةَ: كَذَبْتَ، لِعَمْرُ اللَّهِ، لَنْ قُتْلَنَّهُ، فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنِ الْمُنَافِقِينَ. قَالَتْ: فَهَارُ الْحَيَانَ - الْأَوْسُ وَالْخَرْجُ -

حَتَّىٰ هُمُوا أَنْ يَقْتَلُو، وَرَسُولُ اللَّهِ قَاتَمْ عَلَى الْمِنْبَرِ، قَالَتْ: فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَفَّظُهُمْ حَتَّىٰ سَكَّتُوا وَسَكَّتَ...»

«Ўша бўхтон воқеаси куни Расулуллоҳ минбарда туриб, Абдуллоҳ иби Убайдан узр олиб беришларини одамлардан сўраб, шундай дедилар: Эй мусулмонлар жамоаси, менга ахли-оилам хусусида озор етказган одамдан ким узр олиб беради? Аллоҳга қасамки, мен ўз аҳлимдан яхшиликдан бошқа нарса кўрмадим. Менга фақат яхшилик қилиб юрган ҳамда аҳлим ҳузурига фақат мен билан бирга кирган кишини гап-сўз қилишди. Оиша онамиз айтади: Сўнг Бану Абдул Ашҳал биродари Саъд иби Муоз туриб бундай деди: мен сиз учун узр олиб бераман эй Расулуллоҳ, агар у Авсдан бўлса унинг бўйнини узаман, агар биродаримиз Хазраждан бўлса, буюринг буйруғингизни бажарамиз. Оиша онамиз айтади: Сўнг Хазраждан бир киши турди. Бу кишининг амакиваччаси Умму Ҳассон унинг уруғидан эди. У Хазраж қабиласи саййиди Саъд иби Убода эди. Оиша онамиз айтади: У (Саъд иби Убода) бундан олдин солиҳ киши эди, бироқ ўша пайтда ҳамияти қўзғаб, Саъд иби Муозга бундай деди: Аллоҳга қасамки сен ёлғон айтдинг, сен уни ўлдирмайсан ва ўлдиролмайсан. Агар у сенинг уруғингдан бўлганида уни ўлдирилишини истамасдинг. Сўнг Саъднинг (Саъд иби Муознинг) амакиваччаси Усайд иби Ҳузайр туриб Саъд иби Убодага шундай деди: Аллоҳга қасамки, сен ёлғон гапирдинг, биз уни албатта ўлдирамиз, сен мунофиқларни ҳимоя қилаётган мунофиқсан. Оиша онамиз айтади: Икки қабила, яъни Авс ва Ҳазраж қабиласи қўзғалди, ҳатто бир-бири билан жанг қилмоқчи ҳам бўлишди. Росулуллоҳ уларни жим бўлгунларигача тинчлантиришда давом этдилар». (Саҳих Бухорий).

Шунинг учун ўзгартириш учун харакат қилаётганлар мана шу ҳақиқатни, яъни халқ умид қилинган ўзгартиришни ўз бағрига босишини англашлари лозим. Чунки агар халқ бир нарсани хоҳласа, албатта уни амалга оширади. Мана масалан Байтул Мақдис ахли яхуд вужудини Масжидул Ақсони очиб беришига мажбур қилди. Ёки Миср, Ливия, Тунис ва Яманда халқ энг катта тоғутларни қулатди. Агар эски режим қолдиқлари қолиб, Уммат қўзғолонини муваффақиятсизликка учратмаганида,

золим подшоҳлардан ном-нишон қолмаган бўлар эди. Лекин шундай бўлса-да қўзғолон давом этмоқда, уни фақат тўғрилаш ва йўналтириш лозим. Уммат қўзғалса ўзи билан барча нарсани оқизиб кетади, шунинг учун у ўзгартириш амалиётида ҳал қилувчи элемент ҳисобланади.

Бугун мусулмонлар аҳволи кечагидек эмас. Оддий ҳалқ ё ҳаёт ё ўлим деган қарорни танлаш даражасига ҳамда унинг мақсадидан қайтариб, ҳаракатидан тўхтатган хавф тўсиқларини синдириш даражасига етди. Бу шуни кўрсатадики, умид қилинган ўзгартиришга мусулмонлар оммаси орқали эришилади.

Чунки давлатнинг сиёсий иродаси ўз ҳалқи иродасидир, давлатнинг кучли ёки заиф бўлиши ҳам ҳалқ иродасига боғлиқ. Уммат сиёсий етакчиликни қанчалик бағрига олиши, унга итоат қилиши ва уни ҳимоя қилишига қараб, давлат олам давлатлари ичида сиёсий жиҳатдан кўзга кўринадиган бўлади.

Бугун натижа шуки исломий ҳалқлар билан ҳокимлари ўртасидаги жарлик жуда кенг бўлиб, бу жарлик кундан-кун кенгайишида давом этмоқда. Ҳатто одамлар икки лагерга, яъни мунофиқлик бўлмаган имон лагерига ва имон бўлмаган мунофиқлик лагерига бўлинниб қолдилар. Авом ҳалқ имон лагеридан жой олди. Хоин ҳукмдорлар ва улар билан бирга уларнинг қолдиқлари билан қорин тўйдириб одамларни уларнинг қамчиси билан савалайдиган разиллар эса, мунофиқлик лагеридан ҳимоя топди. Ўртадаги бу фарқ ўзидан-ўзи пайдо бўлгани йўқ ҳамда таъсир қилувчи омилларсиз ва турткilarсиз вужудга келмади...

Юкорида айтилганлар барчаси золим подшоҳлар зулми остидаги оғир ҳаёт, зўравонлик, маҳрумлик ва ноҳақликлар туфайли содир бўлди. Чунки салтанат мустамлакачи коғир кўлига ўтди ва ирова Америка, Европа, Россия ва яхудийларники бўлиб қолди... Мусулмонлар эса ўз уйларида на ирова ва на салтанатга эга ғарибларга айланди. Улар Аллоҳ юборган нарса билан ҳукм юритишга интилишар, лекин унинг баракотидан бенасиб эдилар, уларнинг кўз ўнгида улкан бойликлари талонтарож қилинди. Уларни худди қўйлар қушхонага олиб борилгани каби олиб бориб сўйишиди. Уларнинг на ҳимоячиси ва на қон тўкилишини тўхтатиб қолувчиси бор эди... Мана шу ишлар оддий ҳалқни ҳокимларидан ажралишига, уларни улоқтиришга ва уларга қарши ғазабланишга олиб борди. □

ХАЛИФАЛИК ДАВЛАТИДА ХИЗМАТЛАР ВА ИНФРАТУЗИЛМАЛАР (3)

Учинчи баҳс: ижтимоий хизматлар харажатлари

Одамларга кўрсатиладиган ижтимоий хизматлар турли юртларда турлича ва жойига қараб, бир-биридан фарқ қиласди. Шунинг учун ижтимоий таъминот масаласига айрим давлатларда ортиқча, айримларида ўртача, яна бошқасида умуман оз эътибор берилаётганини кўриш мумкин. Ижтимоий таъминот масаласида ўз жасоратини кўрсатиб бир-бири билан мусобақалашиб келган давлатлар ҳозирга келиб «бу соҳани хусусийлаштириш энг оқилона йўл» деган баҳона билан уни хусусийлаштириш устида мусобақалашадиган бўлиб қолишди. Биз қўйида Халифалик давлати фуқароларини таъминлаши лозим бўлган энг муҳим ижтимоий хизматларни баён қиласми.

Биринчи: Таълим харажатлари:

Давлат ва хукуматлар тарафидан таълим ҳақидаги қонун ва қарорлар чиқарилиб, уни доимий назорат қилиб турилади. Таълим соҳасида хизмат кўрсатиш бир давлатдан бошқасида фарқ қиласди. Айрим давлатларда таълим хизмати давлат секторига қараса, бошқасида хусусий секторга қарайди, ёки иккиси ҳам назорат қиласди.

Халифалик давлати эса мажбурий таълим босқичларини, саводсизликка қарши курашиш кайфиятини белгилаб беради ва доимий таълим қонунларини чиқариб, барқарор дарс программаларини жорий қиласди. Шунингдек профессионал ва академик таълим турларига рағбатлантиради ҳамда институтларга кириш учун ўз назорати остида расмий имтиҳонлар ўтказади.

Давлат гоҳида талабаларни ўзига керак мутахассисликлар бўйича институтларга жойлаштиради ва таълим структурасини барча турларини ислоҳ қиласди. Шунингдек келгуси ўн йиллик учун таълим сиёсатини ишлаб чиқади, билими юксак талабаларни давлат ичкариси ва хориждаги ноёб мутахассисликларни ўргатишга ихтисослашган университетларга юборади. Мутахассисликлар тури, сони, афзаллиги ва жиддийлигини белгилашда давлатнинг роли муҳимдир.

Халифалик давлати илк кунларида ёқ масжидда ўқиш, ёзиш, дин ва илмни ўргатишга эътибор берди. Чунки Куръонда илмга

бўлган ундов бир неча бор такрорланганидек, Пайғамбаримиз ﷺ суннатида ҳам Хитойда бўлса ҳам илм ўрганишга тарғиб қилинди.

Росууллоҳ ﷺ Мадинада Ислом давлатини тиклагач, биринчи мадраса ташкил қилинди. Сўнг унда Бадр жангидаги асирга тушган Қурайш мушрикларидан озодлик эвазига мусулмонларга ўқиш ва ёзишни ўргатиш талаб қилинди. Бу мадраса Арқам ибн Абу Арқам ҳовлисига жойлашган эди. Росууллоҳ ﷺ бу мадрасани сахобалар ва уларга эргашганлар янги динни ўрганишлари учун марказга айлантириди. Уни «Дорул Қурро» деб номлаган эди. (Мустафо Шокир, Усмонийлар давригача бўлган исломий шаҳарлар китоби иккинчи қисм, 689-саҳифа). Бу иш давлат бошлиғи, яъни Росууллоҳ ﷺ буйруғи билан амалга оширилар эди. Таълим олишни истаганлар учун таълим олиш пуллик бўлмаган. Бироқ оталарнинг турмушда ёрдам бўлиши учун фарзандлар меҳнатидан фойдаланиш истаги бўлса, талаба учун борган жойида турмушда ёрдам кўрсатувчи вақф ишлари ташкил қилинган эди. Бундай вақфлар жуда кўп бўлиб, барча исломий шаҳарларда мавжуд эди. Талаба ва уламолар сақофий харакатларига ёрдам бериши ва уни ўстириши учун ўша вақф идораларидан моддий кўумак олар эди.

Шунинг учун ҳар бир шаҳардаги жоме масжидида уламо ва мударрисларнинг илм ҳалқалари ва мажлислари мавжуд эди. Бағдод, Дамашқ, Қохира, Қайравон, Куртуба, Фос ва Нишопурдаги жомеалар ҳалқалари кўплиги билан машхур бўлган. Мақдисий Фустот шаҳридаги Амр ибн Ос жомеаси ҳақида шундай дейди: «Исломда бу жомеадаги илм мажлиси каттароқ илм мажлиси бўлмаган». (Мақдисий, Гўзал тақсимотлар китоби, 197, 205-саҳифалар).

Мадрасалар бир ярим аср мобайнида масжидларга тобе ҳолда фаолият қилди ва шундан кейингина масжиддан ажратилди. Шу пайтга келиб уларда ўқитиладиган дарсликлар сони кўпайди. Уларга бўлган сарф-харажат, қизиқтириш ва жалб қилиш Халифалик давлати, байтулмол ва вақф идоралари томонидан амалга оширилар эди. Халифалик давлати турли соҳалардаги олимларни етиштириб чиқарган ушбу таълим хизматларини ўз ўрнида бажарди.

Иккинчи: Соғлиқни сақлаш харажатлари:

БМТ томонидан 1993 йили чиқарилган хисоботда, дунёдаги тараққиёт, ҳукумат ва компанияларнинг соғлиқни сақлаш соҳасидаги роли ҳамда соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш учун ушбу секторда ҳукумат қилиши лозим бўлган уч асосий роль ҳақида айтилади. (Халқаро тараққиёт кўрсаткичлари, 17-саҳифа). Бу уч асос қуидагилардан иборат:

1 – Тиббий хизматлар ва маълумотлар ҳамда юқумли касалликларни назорат қилиш «умумий товар»дир. Бошқача айтганда, барчага керакли ва барча ишлатадиган нарсалардир.

2 – Тиббий хизматлар камбағаллар учун арzon ва «2000 йил: барчага саломатлик» шиорига мос бўлиши лозим. Бу шиорни БМТнинг ЮНЕСКО ва халқаро соғлиқни сақлаш ташкилоти қабул қилди.

3 – Бу масала ишончсизликдан ва суғурта компаниялари камчилигидан келиб чиқувчи муаммолар товони ҳукуматлар томонидан тўланиши каби чоралар кўрилишини талаб қилиши ҳам мумкин. Ҳукуматлар ишончсизлик ва суғурта компанияларининг камчилиги туфайли пайдо бўлаётган муаммолар товонини тўлаши лозим. Чунки, касалликлар пайдо бўлиши эҳтимолини кучайтирувчи ишончсизлик белгилари ва етарли даражада ғамхўрлик кўрсатилмаслиги суғурта компанияларига жиддий талабни кўяди.

Қарорда келишича: Агар ҳукумат аралашадиган бўлса, акл фаросат билан аралашмоғи лозим. Чунки ҳал қилиш учун куч сарфланаётган муаммо кучайиб кетиши мумкин. Агар ҳукуматлар соғлиқни сақлаш секторида адолатсизликка йўл қўйса, сиёsat расмийлари ҳукумат ресурсларини тақсимлашга алоқадор оғир қарорлар чиқариши мумкин. (Халқаро тараққиёт кўрсаткичлари, 18-саҳифа).

Ушбу қарор соғлиқни яхшилашга қаратилган ҳукумат сиёsatининг уч бўлимли йўналишини таклиф қиласи:

1 – Оилалар соғлиғини яхшилашга имкон берувчи муҳитни яратиш.

2 – Ҳукумат томонидан соғлиқни сақлаш учун харажатни кўпайтирилиши.

3 – Бу борада турли йўлларни излаш ва мусобақалашиш.

Аmmo Халифалик давлатида тиббий хизматларни таъминлашдаги давлат вазифасини белгилаб берадиган нарса сиёсий мансаблар устидаги ракобат ҳамда давлатнинг бу

хизматларни таъминлашни истамаслиги эмас. Балки буни белгилайдиган нарса шаръий позиция бўлиб, у ё бошлиқни ўз ҳолида қолдиради ёки фуқароларни бошқариш ҳукукини ундан олиб қўяди.

Агар «фуқаролар соғлигини» таъминлаш учун шифохона, поликлиника ва хусусий дорихоналар етишмаса, Халифалик давлати биринчи бўлиб, шу хизматда пайдо бўлган камчиликни тузатиш эмас, соғлиқни сақлаш бўйича назоратни қўлига олиш лозим. Бу нарса қариялар ва хос эҳтиёж эгаларига ҳамда профилактик ва даволаш тиббиётига мос келади. Агар хусусий сектор ўз ролини бажаришда камчиликка йўл қўйса, ёки эътиборсизлик қиласа, Халифалик давлати бу ишларни ўзи амалга оширади.

Мақризий айтади: «Султон, яъни Салоҳиддин Юсуф ибн Айюб касал ва заиф одамлар учун Мористон (касалхона) очишга буйруқ берди. Натижада унга алоҳида бино ажратилди ва ишчиларига икки юз динор маош белгиланиб, озик-овқат билан таъминланди. Шунингдек табиб, жарроҳ, раҳбар, ишчи ва хизматкорлар тайин қилди. (Мақризий, Мақризий режалари китоби, иккинчи қисм, 160-саҳифа). Ҳар бир беморга ходим ва кўзи ожизга етакловчи тайин қилди. (Табарийнинг Табарий тарихи китобидан тўртинчи қисм, 29-саҳифа). Ҳорунар Рошид Боғдод шахрида касалхона қурдириб, унинг дорихонасини куришга буйруқ берди. Халифалар ҳижрий учинчи аср охирлари ва тўртинчи аср ўрталари (милодий 9-10 аср)да бир қанча касалхоналарни қурдиришди. Ҳижрий 304 йилда уларнинг сони бештага етди. Муқтадирий касалхонасида ишлайдиган табибининг маоши 220 динор ва Сайида касалхонасида ишлайдиган табибининг маоши 600 динор эди. (Ибн Абу Усайба, Табиблар табақаси китоби, 302-саҳифа).

Учинчи: Ижтимоий таъминот харажатлари:

Бугунги давлатлар умумий харажат юкларини ўз елкасидан олиб ташлаш ва уни хусусий секторга юклашга ҳаракат қилишмоқда. Шунинг учун хайрия фонdlарини қизиқтирмоқда ва уларнинг ғайратини ошириб, бир-бирлари билан мусобақалashiшга унダメоқда.

Уларга совғалар бериб, камчиликлар борасида ҳукуматни айблашлари ва сўроқ қилишларидан ўзини олиб қочмоқда. Фарб ҳукуматларининг хаёлига келган охирги фикр ушбу секторни

хусусийлаштириш керак дейиши. Бунда давлат ишларнинг боришини узоқдан кузатиб туради.

Агар буни аввалда бўлган Халифалик давлати амалга оширган ишлар билан солиширадиган бўлсак, халифалар бу жиҳатга шунчалик эътибор қаратишдикি, бугунги одамлар унга ишонмаслиги ва муболаға деб ўлаши мумкин. Биз қуйида Халифа Умар ибн Хаттоб даврида машҳур бўлган ижтимоий таъминот ҳақида айрим мисолларни келтирамиз. Умар ибн Хаттоб байтулмолда бир неча турдаги девонлар (қўшин девони, рисолалар девони, совгалар девони ва йиғим девони)ни пайдо қилди.

Масалан совгалар девонида аёллар ва эмизикли ёшидан ўтган гўдакларга совға берилар эди. Халифа Умар аёллар совға олиш мақсадида болаларини эрта сутдан чиқараётгандарини эшитиб: Болаларингизни эрта сутдан чиқарманглар, чунки биз Исломда туғилган ҳар бир гўдакка совға берамиз деди. Сўнг шу кундан эътиборан ҳар бир Исломда туғилган гўдакка совға берилади деб қонун чиқарди. Шундай килиб ҳар бир туғилган гўдак юз дирҳам оладиган бўлди. Агар у улғайса икки юз дирҳам ва балогат ёшига етса совға янада оширилиши ҳақида буйруқ чиқди. (Мовардий, Султонлар чиқарган ҳукмлар китоби, 252-саҳифа, Балозарий юртлар фатҳи китоби, 437-саҳифа).

Умар ибн Хаттоб даврида пайдо бўлган ижтимоий таъминот турларининг энг кўзга кўрингани у киши биринчилардан бўлиб узилиб қолган, заиф ва оч қолганларга буғдой уни, арпа уни, хурмо ва ёғ тарқатиладиган жойлар очди. (Аққоднинг Умар донолиги китоби, 97-99 саҳифалар).

Бошқа ҳодисада бир киши ўғлини Умарнинг олдига олиб келди ва оиласидагилар қирилиб кетгани ака-укалари ўлдирилгани ҳамда унга қарайдиган шу боласидан бошқа ҳеч ким қолмагани ҳақида, лекин бу боласи уни қаровчисиз ташлаб Аллоҳ йўлида жиҳод қилиш учун кетаётгани ҳақида шикоят қилди. Шунда Умар болани отаси олдига қайтиши ҳақида буйруқ қилди. Шундан сўнг кимни қари отаси бўлса, унинг изни билангина жиҳодга бориш тўғрисида қонун чиқарди. (Доктор Али Иброҳим Ҳасан, исломий қонунлар китоби, 99-саҳифа). Лекин у йигит кўзи кўр отасини ташлаб жиҳодга кетди. Отаси эса яккаю ёлғиз ўғли йўқлигидан кўп йиғлайдиган бўлди. Умар бундан хабар топгач, йигитни чакиртирди ва унга ота-

онанг тирик экан, улар борасида жиҳод қил, улардан кейин хоҳишинг ўз қўлингда деди. Сўнг уни отасига итоат қилишга буюрди ва уни отаси билан ортига қайтарди. (Доктор Иброҳим Ҳасан ва унинг акаси, Исломий қонунлар китоби, 99-саҳифа).

Бу воқеа 14 аср олдин, яъни одамлар (ижтимоий таъминот) ва (қариялар таъминоти) каби истилоҳларни эшитмаган пайтларда рўй берган эди. Бу яна таъминот соҳасида илгарилаб кетганмиз деб мақтанаётганларга қарши ҳужжатдир. Биз бу мисолларда Халифалик давлати ёш болалар, қариялар, ўсмирлар ва ожизларга катта эътибор қаратгани ва бу каби эътибор бошқа халқларда бугун ҳам мавжуд эмаслигига гувоҳ бўлдик. □

ЯХУДИЙЛАРНИНГ ТИНЧЛИК ҲАРАКАТЛАРИ... СИОНИЗМНИНГ ЯНА БИР БАШАРАСИДИР (8)

Ҳамд Тобиб – Байтул Мақдис

Биз аввалги ҳалқаларда яхудийларнинг тинчлик ҳаракатлари ҳақида умумий шаклда ва бугунги тинчлик ҳаракати ҳақида эса хос шаклда гапириб ўтдик. Бугунги ҳалқамизда эса ушбу адаштирувчи ҳаракат, унинг фикрлари, фаолияти ва мақсадлари ҳақидаги гапимизни охирига етказамиш...

Бугунги тинчлик ҳаракатининг эълон қилинган ҳамда эълон қилинмаган фикр ва асосларини қўйидаги нуқталарда қисқача баён қилиш мумкин:

1 – Тинчлик ҳаракати бошқа давлатларнинг (Исройл) билан алоқани узишларига қарши ҳамда буни ҳамкорлик ва шериклик кабиларга тескари деб ҳисоблайди.

2 – Тинчлик ҳаракати бугун ҳар қандай музокарадан олдин иккинчи тараф зўравонликни тарқ этиши, (Исройл)ни тан олиши шарт деб билади. Бошқача айтганда Фаластин ерининг 90 %и яхудийлар фойдасига мусодара қилиниши лозим дейди.

3 – Бу ҳаракат қандай давлат бўлишидан қатъий назар Фаластин давлатига қарши ва яхуд вужуди фойдасига хавфсизлик кафолатини тақдим этиш, сионист қўшинларини қурол билан таъминлаш ва режалаштирилаётган Фаластин давлатини қуролсизлантириш кабилар шулар жумласидандир.

4 – Қочқинларнинг ўз уйларига қайтиши масаласида, қочқинлар факат Фаластин давлати ичига қайтишлари жоиз. Бошқача айтганда, қочқинлар ўз диёrlарига қайтишларига қарши ва компенсация тўлаш билан чекланади. Компенсация тўланганидан кейин барча тарафлар қочқинларнинг қайтишини, яъни Аллоҳ фарз қилган ҳаққини талаб қилиши мумкин эмас. Бу ҳаракат қочқинлар ҳаққи масаласида ҳатто БМТ қарорларини, яъни ҳалқаро ҳужжатларни тан олмайди. Айни пайтда ҳалқаро қонунларга мувофик Фаластин давлати тикланишини хоҳлашини даъво қиласди.

5 – Тинчлик ҳаракати ички уставининг структуравий шакли ирқчиликка асосланган. Яъни аъзолари орасида яхудийлардан бошқа миллат бўлишини рад этади ва хусусан арабларга қарши ирқчилик кайфияти кучли. Лекин бошқа ҳаракатлар ўз партияларига бошқа миллатлар аъзо бўлишига қарши эмас.

6 – Куддус шахри масаласига аввало яхудийлиги нуқтаи назаридан уни иккига тақсимлаш лозим дейди, сўнг уни халқаро қонун филофиға ўрайди.

Бу ҳаракат ўз мақсадларини рўёбга чиқариш учун қиладиган фаолиятлари:

Ҳақиқат шуки, бу ҳаракат яхудийлар доираси, араблар доираси, 48-йил босиб олинган ерлар доираси ва 67-йил босиб олинган ерлар доираси ичida фаолият юритади. Аммо 48-йилдаги араб доираси хақида айтадиган бўлсак, ҳаракат бу ишларга кам эътибор қаратади. Чунки у ўз мақсадини амалга ошириш учун ҳаракат қилар экан, унинг амал майдони яхудийлар доираси ва 67-йилда босиб олинган араблар доираси ичидир.

Аммо бу ҳаракат ўзининг ифлос гоялари ва жинояткорона мақсадларини амалга ошириш учун мусулмонлар ва Фаластин ахли доираси ичida қиладиган амалий фаолиятларини куйидагича баён қилиш мумкин:

1 – Ижтимоий ва инсоний фаолиятлар: Бу фаолиятлар ушбу ҳаракатни икки халқ ўртасида дўстлик алоқаларини тиклашга хамда ўртадаги кўприкни тиклашга уринаётган инсоний ҳаракат эканини кўрсатади. Бу нарса ушбу ҳаракат чақираётган тинчлик тушунчасини қувватлаш учун бирламчи шиори хисобланади.

Шунинг учун бу ҳаракат касалларга ёрдам бериш, Фаластин ичидаги муайян жамиятларга тиббий ёрдам кўрсатиш учун турли номлар остида тиббий ёрдам ва хизматлар кўрсатади. Шунингдек хусусан қишлоқ жойларда тиббиёт куни номли маросимлар уюштиради...

2 – Девор (яъни яхудийларни бошқалардан ажратиб турувчи девор деб номлашаётган)га қарши фаолиятлари. Бу ҳаракат бошқа ажнабий ва маҳаллий ташкилотлар иштироқида янги ерларни ўзлаштиришга қарши намойишлар уюштиради ва шу билан чекланади. Бу ишлар Фаластин халқининг газабини фойдасиз норозиликлар ва бошқариладиган амаллар орқали сўндириш учун кўпинча яхудий разведкаси томонидан олиб борилади...

3 – Икки халқ (араб ва яхудий) ўртасидаги тинчлик тушунчасига хизмат қилиши учун учрашув ва анжуманлар ўтказиш. Бунда икки мақсад кўзда тутилади. Биринчиси: Босқинчи вужуд билан келишиш фикрини мустахкамлаш.

Иккинчиси: Икки давлат ечими борасидаги халқаро ва яхудий келишувлари зимнида ҳақиқатдан чекиниш фикрини мустаҳкамлаш... Бу ҳаракат (келишув ва биргаликда тинч яшаш) номи остида араб ва яхудий зиёлилари ўртасида бир неча учрашувлар ташкил қилди. Бу учрашувлар 67-йилда босиб олинган ерлардаги Фаластин аҳли, шу жумладан Қуддус шаҳридаги халқ томонидан каршиликка учради. 2012 йил 8 январ Қуддус шаҳрида бўлиб ўтган араб ва яхудийлар учрашувларига қарши Фаластин зиёлилари томонидан бўлган норозиликлар бунга ёрқин далилдир.

Қуддус шаҳридаги барча ташкилот, муассаса, комита ва ҳаракатларнинг ҳамда миллий фуқаровийлик кенгашининг баёнотида шундай келган:

«Биз яъни Қуддус шаҳридаги миллий фуқаролик кенгаши вакиллари ҳамда шаҳардаги барча ташкилот, муассаса, кенгаш ва ҳаракатлар шаҳарда ўзимиз гувоҳи бўлиб турган «Цунами» ҳолатида ҳамда шаҳримизга босқинчи тарафидан ҳаётнинг барча соҳаларига бўлаётган ҳужум кучайган бир пайтда... сионист босқинчилар ҳамда уларнинг расмий муассасалари билан бўлаётган ҳар қандай турдаги келишувларни, уларнинг номи ва кўринишларини инкор қилишда мустаҳкам позицияда эканимизни таъкидлаймиз».

Доктор Мухаммад Али Фаро ўзининг (Ёлғон тинчлик) номли китобида шундай дейди: «Тинчлик ҳаракатлари, шу жумладан бугунги тинчлик ҳаракати ва яхудийларнинг янги тарихчилари энг хатарли таклифни қўймоқдалар. Улар бизни араб-исроил уруши китобини ёпиш ва яхудийларни норози қиласидан нарсаларни ўчириб юбориш, яъни яхудийлар юртимизни босиб олди ва уруш қилди каби сўзларнинг ўрнига Бану Исроил ўз ватанига, ёки ваъда қилинган юртига қайтди дейишимизни хоҳлашмоқда».

4 – Бу ҳаракат яхуд разведкаси кўрсатмаси билан амалга оширадиган яширин ва хатарли ишлардан яна бири фаластинлик ёшларнинг хорижга сафар қилиши. Чунки бу сафарларнинг аксарияти фаластинлик ёшларнинг фуқаролигидан воз кечишига олиб боради. Чунки уларга Скандинавия давлатлари ва Канадада қолиш муқобилида фуқаролигидан кечиши таклифи қўйилади. Натижада аксарият ёшлар алданиб, ўз ери ва Фаластиндаги хуқуқидан ажралмоқда.

Бу ўз ерини яхудийга сотишдан ҳам хатарли ишдир. Чунки бу икки ишни ўз ичиға олади. Биринчиси: Ўз фуқаролиги ва Фаластин ичида яшаш хуқуқидан воз кечиш. Иккинчи: Ушбу шахс эгалик қилаётган ер ва кўчмас мулқдан воз кечиш.

5 – Ёшларни ўқиши ёки ишга хорижга таклиф қилиш ва қизиқтириш орқали тартибга солиш. Бу нарса уларни яхудийларнинг хориждаги разведкаси ёки Америка разведкаси тузогига тушириш учун бошланғич амал ҳисобланади...

Бу каби ҳодисалар бир неча марта рўй берган. Мана масалан Дер Ғасун шаҳридан бўлган (А) исмли бир йигитнинг бошдан кечирганларини Ҳаёт газетаси ўзининг 60862-сонида нашр қилди. Ким бу ҳақда кенгроқ маълумотга эга бўлгиси келса, ҳикоя ушбу сонда батафсил ёзилган ва газетанинг бир варағи шу ҳикояга ажратилган. Унда мазкур йигитнинг бошдан кечирганлари, Американинг Марказий разведка бюроси деворни ҳимоя қилиш ва ерларни ўзлаштиришга қарши ташкилотлар билан бирга шу иш бўйича нималар қилишгани ҳамда бу йигит уларнинг таклифларидан бош тортгани учун қамоққа тушгани ҳақида ёзилган... Шунингдек бу йигит ушбу мashaққатли сафаридан қайтганидан сўнг бу ҳаракатларни ва уларнинг яхуд разведкаси кўрсатмаси билан қилган шубҳали амалларини фош қилгани ҳақида ёзилган... Бу ерда ушбу ҳаракатлар (Исройл)нинг ШАБАК ва МОССАД разведка ташкилотлари фойдасига амалга оширадиган ифлос ишлар бўлиб, улар бу ишларни турли ёлғон шиорлар билан амалга оширадилар. Биз бу суҳбатимизда уларни батафсил айта олмаймиз, чунки бунинг учун алоҳида баҳс қилиш лозим бўлади... Юқоридаги мавзу билан танишмоқчи бўлсангиз қуйидаги адресга мурожаат қилинг:

http://www.alhaya.ps/arch_page.php?nid=60862

Ҳақиқат шуки, бу ҳаракат амалга ошираётган ишлар хоҳ яхудийлар, хоҳ араблар ичида бўлсин битта доирада кечади. Мақсад эса иккала доирани тинчлик тушунчаси хукм суриши ва Фаластин ичидаги араб ва яхудийлар ўртасидаги курашни бартараф этишда ҳакам бўлишига қаноатлантиришдир. Бошқача айтганда, яъни бизнинг тушунчамизга кўра, Фаластин ичидаги турли марказлар орқали унинг аҳлини Фаластин еридаги, хусусан Қуддусдаги шаръий ҳаққидан воз кечиши ҳақидаги фикрга мажбурлаш. Бу ҳаракат яхуд вужуди томонидан

Фаластин аҳлига нисбатан қилинаётган босқинчилик, ерларини тортиб олиш, 48-йилдаги қувғин, каби зулмларга эътибор бермайди. Тинчлик ҳаракатининг бу қарашлари яхуд вужудининг умумий сиёсатидан, ҳам ўнгчи ва ҳам сўлчи сиёсий партиялари сиёсатидан фарқ килмайди.

Бу ҳаракатнинг ушбу сиёсий амалларидан ташқари яна бошқа ишлари ва фаолиятлари мавжуд. Бу ҳаракат уларни Фаластин ичидағи малайлари ҳамда (ШАБАК ва МОССАД) каби ички ва ташки хавфсизлик идоралари ёрдамида амалга оширади. Хорижга кўчиб кетиш масаласини осонлаштириш амалиёти шулар жумласидандир. Бу иш юзлаган ва ҳатто минглаган фаластинлик ёшларни хорижга кўчиб кетишига қизиқтириш учун хорижга бепул саёҳат уюштириш орқали бошланади. Сўнг хориждаги хусусан Скандинавия давлатлари, Канада ва бундан бошқа Ғарб давлатларидаги малайлари орқали уларни хорижга кўчиб кетиши, Фаластин фуқаролиги, ерлари ҳамда уларни Фаластинга боғлаб турган барча нарсаларидан воз кечиши ҳақида бир тўхтамга келиши учун бошқа қулайликлар яратилади.

Бу ҳаракат Фаластин ичи ва ташқарисида амалга оширадиган фаолиятлар мақсадларини қуидагича жамлаш мумкин:

1 – Ахлоқий бузуқлик ва разолатни ёйиш; бу ишлар яхудий қизлар ва араб ёшларини аралаштириш орқали ҳамда ички ва ташки экспурсиялар уюштириш орқали амалга оширилади. Фаластин ичидағи айрим қишлоқларда шу каби ахлоқий бузуқлик ҳолатлари рўй берган бўлиб, уларга ушбу ҳаракат сафида ишловчи яхудий қизлар сабаб бўлган...

2 – Бағрикенглик ва яхуд вужуди билан келишиш каби фикрларни ёйиш... Бу ҳаракатлар яхудий гурухлар ичida энг кўп келишувга ва ўзгаларни хурмат қилишга чақиравчи ҳаракатлар ҳисобланади...

3 – Фаластин халқини 48-йилда босиб олинган ерларни уннуишга қизиқтириш. Бу ишни фаластинлик зиёлиларини ечим фақат 67-йилда босиб олинган ерлар борасида бўлиши лозим ва Куддус ҳақида гап бўлиши мумкин эмас деган фикрга каноатлантириш билан амалга оширилади...

4 – Хорижга кўчиб кетиш ва хуқуқидан воз кечиши мавзусига эътибор қаратиш... Бу ишлар юқорида айтиб ўтганимиздек

яширин гоя асосида амалга оширилади. Бу ҳаракатлар ушбу яширин мақсадларини очик айтишмайди, балки турли ёлғон пардалар билан яширишади. Ўзаро фикр алмашиш, икки томонлама учрашувлар ва бундан бошқа алдовлар шулар жумласидандир...

5 – Яхудийлар зулмни хоҳлашмайди каби фикрларни ёйиш орқали яхуд вужуди жиноятлари ва умуман олганда яхудийларнинг жиноятларини яшириш. Ваҳоланки, барча ҳаракатлар қўшин сафида хизмат қиласди ва яхудийларни араблардан афзал кўради...

6 – Фаластин халқининг хуқуқларини ҳимоя қилиш борасида намойишлар ўтказиши орқали ифлос тушунчани, яъни тинчлик тушунчасини мустаҳкамлаш. Шунда озодлик тушунчаси эмас, тинчлик тушунчаси хукм суради ва босқинчига қарши курашиш фикри унутилади...

7 – Араб доиралари ва яхудий доираларни аралаштириш орқали олдиндан хавфсизликни таъминлаш. Бунда араб ва яхудийлар аралashiши оқибатида турли ахлоқий бузукликлар келиб чиқади...

Доктор Аҳмад Баҳоуддин ўзининг (Исройлдаги тинчлик ҳаракатининг алдовлари) номли китобида шундай дейди: «Бу Исройлдаги тинчлик ҳаракатининг асосий хусусиятлари эмас. Масалан мен Исройлдаги тинчлик ҳаракатига шундай баҳо бераман: Бу ҳаракат Исройлда ўз вазифасини бажарадиган ҳаракатлардан биридир. Исройл ташкил қилинганидан бошлаб ролларни бўлишишда улкан ютуқларга эришди ва моҳирлик билан бажарди. Масалан бир пайтлар яъни Совет иттифоқи бор вақтда икки гигант давлат ўртасида кураш мавжуд эди. Ўшанда исройлликлар иккига бўлиниб, бир қисми Америка етакчилигидаги капиталистик жамият, иккинчи қисм СССР етакчилигидаги социалистик жамиятга ўйнади ва улар сўлчи жамоатлар деб аталди. Лекин ҳақиқат шуки, уларни ҳаракатлантирган ва ундан нарса фақат сионист вужуднинг манфаати эди. □

ЛА ИЛАҲА ИЛЛАЛОҲНИНГ МАЬНОСИ (3) КЕНГ ҚАМРОВЛИ ИБОДАТ КЕНГ ҚАМРОВЛИ ИЛМНИ ТАЛАБ ҚИЛАДИ

الله اعلم! Унинг маъно-мадлули, Аллоҳ буюрган ва қайтарган барча ишларда унга ибодат-қуллик қилишни тақозо қилади, яъни ибодатнинг кенг қамровда бўлишини талаб қилади. Ибодатни барпо этиш, уни барпо этишдан олдин илмни тақозо қилади. Масалан, ким намоз ўқимоқчи бўлса ёки закот бермоқчи бўлса ёхуд ҳаж қилишни истаса ёки уйланмоқчи бўлса, ёки бирор нарса сотишни ё сотиб олишни истаса ёки шахсга тааллуқли бўладими, жамоага тааллауқли бўладими, давлатга тааллуқли бўладими, фарқсиз, ҳаёт ишлари билан боғлиқ бошқа бирор иш қилмоқчи бўлса, унда албатта илм бўлиши шарт. Яъни мана шу ишларнинг барчасини қандай қилиш лозимлигини шаръий манбалардан ўрганмаса бўлмайди. Бошқача ибора билан айтганда, у ўзидан талаб қилинган шаръий амалнинг сурати, шакли, арконлари, шартлари, мандуб, макрух ва ботиллари... борасида илм олмоғи зарур. Юқорида айтганимиздек, илмнинг даражалари бўлади: ижтиҳод, эргашиш (муттабелик) ва тақлид (муқаллидлик). Мана шу уч ҳолатда муслим Аллоҳга итоат қилган ва амрларига чекланган бўлади. Шундай қилиб, кўриб турибмизки, илм ибодатдан олдин туради. Аллоҳга итоат қилиш ва амрларига чекланиш қўйидаги йўсинда бўлади:

Мисол учун, намоз. Мусулмон кишига нисбатан, намоз Аллоҳ ҳар бир мусулмонга фарз қилган фарзи айнdir. У мусулмоннинг зиммасига юклangan бўлиб, мусулмон уни бажаришга мажбур. Ушбу фарзни талаб этилган шаръий йўли бўйича бажармоқ учун мусулмон унинг кайфиятини ўрганмоғи лозим. Закот, ҳаж, рўза ва мусулмонга бажармоқ вожиб бўлган бошқа ибодатлар ҳам худди шундай. Масалан, мусулмон уйланмоқчи бўлса ёки бирор нарса сотмоқ ва харид қилмоқни истаса, бу уйланиш, савдо, харид Аллоҳ рози бўладиган тарзда адо топиши, Унинг амрига хилоф бўлиб, газабини қўзғатмаслиги учун, у никоҳ аҳкомларини ҳамда савдо ва харид аҳкомларини ўрганиши шарт. Шунга кўра, ибодат тариқати қўйидаги амалиётга асосланган:

Амалнинг мусулмон шахс зиммасига юклanganи, амалнинг илми, сўнг адо этилиши.

Амалнинг мусулмон зиммасига юкланганига нисбатан олсак, бу ерда бир неча масалалар бор:

а) Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло ҳар бир мусулмоннинг айнан ўзига, мусулмон бўлиши билан боғлиқ имонни фарз қилди. Айнан мусулмонга маълум амалларнинг фарз этилиши – унинг зиммасидаги фарзи айн, дея эътибор қилинади, уни адо этмаган ҳолатида, ундан ҳисоб сўралади ва булар фарзи айнлар, деб аталиб, айнан ҳар бир мусулмон зиммасига юклangan. Бу фарзларни шахснинг фарзи, дейиш ҳам мумкин, чунки ҳар бир шахснинг айнан ўзи уларни адо этмоғи лозим. Бу фарзларни талаб этилган шаръий йўлида адо этмоқ шарт.

б) Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло муайян фарзларни мусулмонларга, уларнинг ҳаммаларига фарз қилди, ҳаётларида уларни бор қилишга буюрди ва ҳаётларидан йўқ бўлишини ҳаром қилди. Мусулмонлардан ким ушбу фарзларни ҳаётда бор қилишга ҳаракат қилаётган бўлса, бу фарзлар ундан соқит бўлади, ким ушбу фарзларни ҳаётда бор қилишга ҳаракат қилмаётган бўлса, гуноҳкор бўлади ва то шу фарзлар қоим бўлмагунча, бу гуноҳи ҳам қоим бўлиб тураверади. Қачон айни фарзлар қоим бўлса, ҳамманинг бўйнидан соқит бўлади. Чунки унинг фарз этилишидан мақсад – яъни уни рўёбга чиқариш – амалга ошди. Булар фарзи кифоялар, дейилади. Чунки улар мусулмонларга, ҳаммаларига юклangan. Уларни фарзларнинг фарзи ҳам дейилади. Яъни, Аллоҳнинг фарзи кифоялардаги буйруғи, уни бажарувчи кишидан қатъий назар, фарзнинг бажарилишига нисбатан буюрилган. Шу жиҳатдан, бу фарзлар адо топмаётган бўлса, ҳар бир мусулмоннинг зиммасига тушади. Мудом улар барпо этилмаган экан, барпо этишга ҳаракат қилаётган мусулмонлардангина соқит бўлади, барпо бўлса, ҳаммадан соқит бўлади. Чунки ушбу амалларнинг буюрилишидан кўзланган мақсад рўёбга чиқди. Бу ҳар бир мусулмон билмоғи керак бўлган фарзлардир. Шу боис уларни барпо этишга кифоя қилгудек мусулмонлар бажаради. Аммо уларни барпо этишга мусулмонлар кифоя қилмаса, улар барпо этишга кифоя қиладиган мусулмонларни даъват қилиб, тарғиб этадилар.

в) Мусулмон шахс, айн ва кифоя фарзларни бажаришга мукаллаф экан, шариат бажаришдан қайтарган, ҳаром, деб аталган амалларни тарқ этишга ҳам мукаллафdir. Бу

ҳаромларнинг барчаси айн ҳаромлар ҳисобланади, улар орасида кифоя ҳаромлари бўлмайди. Чунки бу ҳаромлар ҳар бир мусулмон зиммасига юкланган ва улардан узоқ бўлмоқ учун уларни билмоқ ҳам шартдир.

г) Мусулмонлар зиммасидаги мандуб, макрух, мубоҳлар ҳукмини олган бошқа шаръий аҳкомларга келсак, уларга шаръан кўрсатилган тарзда риоя этмоқ керак бўлади, улар мусулмонлар зиммасига шу тарзда мажбуриятсиз равища юкланган.

Шу ўринда, таъкидлаш лозимки, мусулмон шахснинг – инсон сифатида – ҳаётда қондиришга мажбур бўлган узвий эҳтиёж ва қондиришга туртадиган ғаризавий эҳтиёжлари мавжуд. Узвий эҳтиёжларга нисбатан олганда, мусулмон ейиш, ичиш, ҳожат чиқариш, ухлаш, маскан топиш каби нарсаларга эҳтиёж сезади. Бу турдаги эҳтиёжлардан кўз юма олмайди, акс ҳолда бу ўлимга олиб келади. Шунинг учун мусулмон шахс ўз эҳтиёжларини қондирадиган нарсаларни таъминлаш учун ҳаракат қилиши керак. Модомики, қондириш йўллари кўп эканми, демак, буни шаръий ҳукм билан тартиблаштирмоғи лозим бўлади. Қондиришни шаръий ҳукмлардан бошқа йўл билан тартибга солиши ҳаром ҳисобланади.

Энди, ғаризавий эҳтиёжларга келсак, Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло инсонни яратар экан, унинг табиятига ғаризаларни солиб кўйди. Бу ғаризалар тадайюн (диндорлик) ғаризасига асосланади: тадайюн ғаризаси қалбан ҳурмат қилиш, мақташ, улуғлаш ва муқаддаслаш... каби турли туйғулар кўринишларида намоён бўлади. Инсон шу туйғулар турткисида ўшаларга мувофиқ ҳаракат қиласди. Инсонга бақо (истикбол)ни севиши ғаризаси ҳам бириктирилди ҳамда ундан фақат ўзини ўйлаш ва бирорларни ғамини ейиш, қўрқоқлик, баҳиллик, хавфсираш, хўжайнликни яхши кўриш, инсонларга қўшилиш каби майлар келиб чиқади. Бу майлар инсонга ҳукмронлик қилиб, уларни қондириш учун ҳаракат қилишга ундейди. Шунингдек, инсонга нав-насл ғаризаси бириктирилди ва ундан инсон навини сақлаб қолишга ундовчи майлар келиб чиқади. Жумладан, бечорага ёрдам бериш, заифни қўллаш майлари каби. Булар ичida бошқа жинсга мойилик ҳам борки, ундан оталик, оналик, ўғиллик туйғулари туғилади ва бу туйғу инсонни уйланиш, фарзанд кўриш сари ундейди. Айни ғаризалар вokesi

жихатидан олганда, улар ҳам бир неча суратда қондирилиши мумкин ва инсонда хотиржамлик, қониқиши юзага келиши учун бу ғаризаларга тўғри низом бўлиши албатта зарур. Шариат айни ғариза ва уларнинг кўринишларини қондириш амалиётини шаръий аҳкомлар билан тартибга солди.

Шариат мусулмоннинг барча эҳтиёж ва ғаризаларини тартиблаштириди. Бунинг маъноси шуки, шариат инсоннинг ҳаётдаги – якка шахс ёки жамоадаги шахс ёхуд давлатдаги шахс сифатидаги – барча ишларини тартиблаштириди. Бундан, Исломда ибодат кенг қамровли экани тушунилади.

Инсон воқесига ва унга бириклирлган узвий эҳтиёжлару ғариза туйғуларига назар ташлаган киши, уларнинг ҳаммасини қондириш учун бирор билан ёрдамлашишни талаб қилишига, чунки инсоннинг бир ўзи уларнинг ҳар бирини қондира олмаслигига, балки бошқадан ёрдам олиши шартлигига гувоҳ бўлади. Бу эса инсоннинг жамоада бўлишини тақозо этади, ўз ғариза ва эҳтиёжлари учун муайян низом бўлишига рози бўлувчи, бир-бирлари билан улфат ҳамжихат жамоада бўлишини талаб қиласи. Шунингдек, айни жамоанинг ҳар бир аъзоси золимлик ҳам, мазлумлик ҳам мавжуд бўлмаган холда ўз насибасига эришиши учун қондириш амалиётининг тартибли бўлишини тақозо қиласи. Бунинг учун эса, инсон жамиятда, айни тартиблаштириш жараёнини назорат қилувчи давлатда бўлишига тўғри келади. Бир вақтнинг ўзида, айни давлат низоми, инсоннинг барча ишларини, динга мойиллик ғаризасини барча кўринишлари билан бирга қондиришдан тортиб, бошқа ҳамма ғаризаларни қондиришгача тартибга солиш учун ҳамда айни тартибга назар ташлашга динга мойиллик ғаризасини асос қилиш учун кенг қамровли низом бўлишини ҳам тақозо қиласи. Бунинг маъноси шуки, бу давлат сиёсий ақидага асосланган мабдаий давлат бўлишини, унинг шу ақидага мувофиқ харакат қилишини ва мусулмонларнинг ўз амалларини айни ақидадан балқиб чиқсан шаръий аҳкомларга мувофиқ юргизаётгандарини назорат қилиб туришини талаб этади. Демак, Ислом мабдаий дин бўлиб, унинг нури ла илаҳа иллаллоҳга бўлган имондан таралади. Ибодатнинг кенг қамровли бўлишига нисбатан ҳам, Исломда давлат бўлиши шартлигига нисбатан ҳам ла илаҳа иллаллоҳнинг маъноси мана шу. Чунки Исломда давлатсиз ибодат барпо қилишнинг имкони йўқ.

Исломда ибодатнинг кенг камровли эканлигини ҳар бир мусулмон пухта тушунмоғи даркор. Шунингдек, Исломда давлат бўлиши шартлигини ҳам яхши тушуниб олмоғи лозим. Бу диндаги энг зарур ва маълум нарсалардан биридир. Бироқ, афсуски, Фарбнинг фикрий уруши оқибатида бу икки тушунча дарз кетди. Бу ҳам диндаги энг зарур ва маълум нарсалардан биридир. Бироқ, афсуски, Фарбнинг фикрий уруши оқибатида мусулмонлардаги айни икки тушунча дарз кетди. Farb ўз динига қандай муомалада қилаётган бўлса, мусулмонларнинг ҳам ўз динларига шундан муомала қилишларини истади. Шу боис 1924 йилда Исломий давлатни ағдаргандан сўнг мусулмонлар юртларини ilk мустамлака қилганидан бошлаб, у ерларга ўзининг таълим программасини зўрлаб ўтказишга киришиди. Бу программа, мусулмонлардаги Ислом давлати бўлиши керак, деган тушунчани ўчиришга ва уларнинг ҳаётларини тартибга солишга алоқадор исломий аҳкомларни ҳаётдан узоқлаштиришга асосланган. Шундай қилиб, у ўз истагига етишиди. Farbga айни назарияни мусулмонларга зўрлаб ўтказишида мусулмон уламолари жуда қўл келди. Фарбнинг айни мақсадда очиб берган шаръий институтларини битирган бу уламолар, Ислом билан Farb тариқати бўйича сақофат олишга итоат қилишиди. Бу тариқатда эса Ислом мусулмон шахснинг ўзига чекланган аҳкомлар сифатида ўрганилади, бошқа ҳаётий реал аҳкомларга ўтилмайди. Ҳа, афсуски шундай. Чунки бу уламолар то «уламо», дея аталиши учун Фарбнинг институтини битирган, унинг дипломини олган бўлишлари шарт қилинди. Исломий ҳаракатларнинг асосчилари ҳам айни институтларни тугатган, бинобарин, Farb тариқати асосидаги исломий сақофатдан таъсирланган бўлиб, Исломга мана шундай нокис чала суратда даъват қилишга етакчилик қилишиди. Шайтон Farb буларнинг ақллари ва дилларини заҳарлаган бўлса, улар шу заҳарли тушунчалари билан мусулмонлар ақлларига таъсир ўтказишиди. Бир тасаввур қилинг, бугун мусулмонларнинг уламолари ва исломий жамоалари ақлида диндаги энг зарур бўлган тушунчалар ўчиб кетган экан, мусулмонлар зеҳнида қаёқда ҳам бўлсин!? Бунга биз реал ҳаётда гувоҳ бўлиб турибмиз. Яна тасаввур қилинг, мусулмонларнинг уламолари ва исломий жамоалари даъват қилинишга муҳтоҷ бўлиб қолишиди. Ваҳоланки, даъватнинг биринчи сафида шулар турмоғи лозим

эди!! Яна тасаввур қилинг, мусулмонларнинг уламолари ва исломий жамоалар ақлидаги калтабинлик сабабли муаммолар нақадар чуқурлаши!!

Ўз-ўзидан савол туғилади: мусулмон уламолар ва исломий жамоалар аҳволи шу экан, у ҳолда, бугунги аянчли вазиятда уйғониш жавобгарлиги кимнинг зиммасига тушади?! Буларга ким түғри йўл кўрсатади?!

Жавоб: Буларга жавобгар, уламо ва исломий жамоалар орасидаги онгли холис инсонлардир. Шариат аслдир. Шу асл шариат барчага, шу жумладан, уламо ва жамоаларга ҳам, вазиятни ўзгартириш вазифасини юклиди. Вазиятнинг издан чиқишига мана шу уламо ва жамоалар жавобгар экан, демак, Ислом Умматини уйғотиш масъулияти ҳам энг аввало шулар елкасига тушади. Онгли холис инсонлар эса, Уммат ишини шариат кўрсатган тариқат бўйича ўнгламоқлари ҳамда шу уламолар ва исломий жамоалар масъулларию аъзолари билан биргаликда даъватни бошламоқлари даркор.

Воқега назар солсак, шунга гувоҳ бўламизки, ўтган асрнинг эллигинчи йилларида бир Ҳизб Умматни уйғотиш юкини елкасига олди, ташкил топган илк куниданоқ Уммат муаммоси барча амаллар Аллоҳ учун бўлмаганликда ва Аллоҳ нозил қилган нарсалар билан ҳукм юритувчи исломий давлатнинг йўқлигига эканини эълон қилди. Биринчи кундан бошлаб, Фаластин масаласи энг муҳим масалалардан бири бўлса-да, аммо у асосий масала эмаслигини, асосий масала таълим масаласи ҳам, ахлоқ масаласи ҳам, мусулмонлар бошдан кечираётган қашшоқлик масаласи ҳам эмаслигини очиқ айтди. Бу масалаларнинг барида ишқалликлар бор, уларни ҳал этмоқ керак. Бироқ уларнинг ҳаммаси шоҳлар бўлиб, асл-новдага бориб тақалади, Шу новда Ислом асосида ҳал этилса, қолган шоҳлар ҳам ҳал этилади. Айтиш мумкинки, бугунги муаммолар асосий касалликнинг симптомларидир, то асосий касаллик муолажа этилмагунча, қолган симптомлар ҳаргиз тузалмайди, бош сабаб-иллат муолажа этилса, улар ҳам ўз-ўзидан ариб, йўқ бўлади. Бу асосий муаммо инсонлар ҳаётида Ислом билан ҳукм юритилмаётганидир. Барча муаммоларнинг бирдан-бир шаръий ечими, Исломий Халифалик давлатини барпо этишдирки, унга динимизни барпо этмоқ чамбарчас боғлиқдир. □

МАВЛУДИ НАБИЙ ХОТИРАСИ – БУРЧ ВА ШАРАФ ХОТИРАСИДИР

Улуг Мавлуди Набий хотираси бутун ҳаёт хотирасидир, муайян бир кун хотираси эмас. У шундай хотираки, уни икром этиш Бир йилда бир марта диний байрам қилишни эмас бутун ҳаёт мобайнида Росууллоҳ ﷺга итоат қилиб яшашни талаб қиласи. У амал қилиш хотирасидир, таътил-дам олиш хотираси эмас.

Мусулмонлар Росули Каримларини севадилар албатта, бунга шубҳа йўқ. Аммо ул зотни севмоқ, ул зотга қаттиқ итоат қилмоқни тақозо этади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّعُونِي يُحِبِّكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِر لَكُمْ دُنُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

«Айтинг (эй Муҳаммад) – Агар Аллоҳни севсангиз, менга эргашинглар, шунда Аллоҳ сизларни севади ва гуноҳларингизни магфират қиласи. Аллоҳ (гуноҳларни) магфират қилувчи, меҳрибондир» [Оли Имрон 31]

Мусулмонлар бу хотираада хурсанд бўладилар. Аслида эса, бу хотираада диллар ҳасратга тўлиши керак эди. Росули Каримлари хотирасини нишонлаётганлар ул зотнинг таълимотларидан нақадар узоқлашиб кетганлари ва нақадар ул зотдан гўзал намуна ололмаётганлари сабабли мусулмонлар аҳволи қай даражада аянчли аҳволдалигига хафа бўлмоқлари лозим. Шу билан бир қаторда, ушбу хотира сабабли мусулмонлар ўз ахволларини Росууллоҳ ﷺ ва саҳобаи киромлар замонидаги ҳолатга ўзgartириш учун жиддий қарор қилишлари керак.

Дарҳақиқат, Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло Ўзининг улуғ Росулини шундай ажойиб сифатлар билан безаганки, мусулмонлар уларни ўзларига сифат қилиб олмоқлари лозим. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠﴾ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعَزِّزُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ﴿١١﴾ وَتُسْبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾

«(Эй Муҳаммад), дарҳақиқат биз сизни (қиёмат кунида барча умматлар устида) гувоҳлик бергувчи, (мўминларга жанннат ҳақида) хушхабар элтгувчи ва (у кофирларни дўзах азобидан) огоҳлантиргувчи қилиб юборганимиз. (Эй инсонлар, Биз бу пайғамбарни) сизлар Аллоҳга ва унинг пайғамбарига имон келтиришларингиз учун ва У зотни улуглаб, эҳтиром қилишларингиз ҳамда эртаю-кеч Уни поклаб, тасбех айтишларингиз учун (юбордик)» [Фатҳ 8-9]

Мўминлар одамлар устидан гувоҳ бўлишлари учун худди Росууллоҳ ﷺ динни етказиш, шариатини ҳакам қилиш ва Аллоҳ йўлида жиҳод қилиш каби амаллар билан шуғулланганларидек, албатта улар ҳам шулар билан шуғулланишлари шарт. Албатта, Аллоҳ Таолонинг ушбу

﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾

﴿شَهِيدًا﴾

«Шунингдек, сизларни бошқа одамлар устида гувоҳ бўлишингиз ва Росууллоҳ сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун ўрта (адолатли) Уммат қилдик» [Бақара 143]

деган каломида айтгандек, Аллоҳ ва Росули улардан қандай бўлишни талаб қилган бўлса ўшандек бўлишлари шарт.

Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلِكُنَّ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

«(Эй Муҳаммад), Биз сизни шак-шуబҳасиз, барча одамларга (мўминларга жсаннат ҳақида) хушхабар элтгувчи, (кофириларни эса дўзах азобидан) огоҳлантиргувчи бўлган ҳолингизда, пайгамбар қилиб юбордик. Лекин жуда кўп одамлар буни билмайдилар»

[Саба 28]

Расууллоҳ ﷺ Аллоҳ йўлида жиҳод қилиш билан бутун инсонларга Исломни етказдилар. Биз бугунги шу ахволимизда қандай қилиб Исломни одамларга етказамиз... Исломий давлат олиб борган ўша жиҳод қани... Жиҳод учун қурол тайёрлаган, заводлар ва лабораторияларни барпо қилган ҳамда жиҳод билан юртларни фатҳ қилиб бандаларга хидоят улашган ўша давлат қани?!

Аллоҳ Таоло

﴿وَأَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَأَحَدُهُمْ أَنْ يَفْتَنُوكُمْ عَنْ بَعْضِ مَا

﴿أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ﴾

«(Эй Муҳаммад), улар ўртасида Аллоҳ нозил қилган нарса билан ҳукм қилинг, уларнинг ҳавои нафсларига эргашманг ва Аллоҳ сизга нозил қилган ҳукмларнинг айримларидан сизни буриб фитнага солиб қўшишларидан эҳтиёт бўлинг!» [Моида 49]

демекда, хўш, бугун мусулмонлар Аллоҳ нозил қилган аҳкомларни барпо этиш орқали Аллоҳ ва Росули рози бўладиган амалларни қиляптиларми?!

Аллоҳ Таоло Ўз Росулига

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

«Албатта сиз улуг Хулқ устидадирсиз»

[Қалам 4]

деди. Бу ҳақда мўминлар онаси Оиша ﷺ «ул зотнинг хулқлари Куръон эди» (имом Бухорий ривояти), дедилар. Яъни ул зот ақидалар ва аҳкомлардан иборат ҳаётий ишлар ҳақида Куръони Каримда келган нарсалар билан хулқланганлар, дедилар.

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَ رِسَالَتُهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَفَرِينَ﴾

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَ رِسَالَتُهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَفَرِينَ﴾

«Эй пайгамбар, сизга Парвардигорингиз томонидан нозил қилинган нарсани етказинг!, Агар (бу фармонга амал) қилмасангиз, Унинг элчилигини (бандаларига) етказмаган бўлурсиз, Аллоҳ сизни одамлардан (зараидан) саклагай. Албатта Аллоҳ кофир қавмни ҳидоят қилмас» [Моида 67]

Аллоҳ нозил қилган шариат билан ҳукм юритадиган ҳам, унинг соясида Ислом ва мусулмонлар куч-қудратли, кофиirlар эса зор бўладиган ҳамрошид Халифаликдир, хўш, қани у?!

Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عِنْتُمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عِنْتُمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

«(Эй инсонлар), ахир сизларга ўзларингиздан бўлган, сизларнинг кулфат-машақат чекишингиздан қийналувчи, сизларнинг (тўғри йўл-ҳақ динга келишингизга) ҳарис-ташна бўлган ва барча мўминларга марҳаматли, меҳрибон бўлган бир пайгамбар келдику!» [Тавба 128]

Маълумки, оятдаги мўминлар сўзи то қиёмат кунига қадар бўлган барча мўминларни ўз ичига олган. Хўш, мўминларга, бутун мўминларга ҳарис-ташна инсон бугун қани. Ҳолбуки, Аллоҳ Таоло орамизда мана шундай инсоннинг бўлишини биздан истамоқдаку?! Мўминлар калимасини бир қилувчи – Абу Бакр, Умар, Усмон ва Али сингари – рошид имом-халифа эмасми, қани у?!

Бу борада оятлар жуда кўп, уларни ўқимоқ, тушунмоқ ва улар билан юқорида айтганимиздек ибодат қилмоқ лозим.

«Хотирани тирилтириш», дейишади. Хотирани тирилтирмоқ учун динимизни худди аввалгидек қилиш мақсадида қайта ҳаётга олиб келмоғимиз шарт эмасми, Росууллоҳ ﷺ «Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик», дея бизга бериб кетган Халифаликни қайта барпо этмоғимиз шарт эмасми, ахир, унга осмон малоикалари ва ердаги инсонлар, яъни биз рози бўлиб, шу орқали буюк Арш эгаси Роббул оламинни рози қиласиз-ку?!

Шу нуқтаи назардан келиб чиқиб ва хотирани худди шундай тушунганимиз ҳолда, биз мўминларни Аллоҳнинг амрларига бўйсунишга, Унинг амрларига Росууллоҳ ﷺ нима қилган бўлсалар-худди ўшандай қилиб ибратланиш орқали бўйсунишга даъват қиласиз. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ وَذَكَرَ اللَّهَ﴾

﴿كَثِيرٌ﴾

«(Эй мўминлар), сизлар учун — Аллоҳ ва охират кунидан умидвор бўлган ҳамда Аллоҳни кўп ёд қилган кишилар учун Аллоҳнинг пайғамбарида гўзал ибрат бордир» [Аҳзоб 21]

Ха, Росули Карим ﷺ бизга маҳажжатул байзони қолдирдиларки, унинг туни худди кундузидек бўлиб, уни тутган инсон ҳаргиз тойилмайди, факат залолатга юз тутганларгина тойилади. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلٌ أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَنَ اللَّهُ وَمَا أَنَا مِنْ آنَّ الْمُشْرِكِينَ﴾

﴿الْمُشْرِكِينَ﴾

«Айтинг: «Менинг йўлим шудир. Мен Аллоҳга даъват қиласман. Мен ва менга эргашган кишилар аниқ ҳужжатга-ишончга эгамиз. (Ҳар қандай шерикдан) Аллоҳни поклайман. (Зоро), мен мушириклардан эмасман»» [Юсуф 108]

Нью-Йорк Таймс: Миср собық ички ишлар вазири Ҳабиб Одилий Саудия валиаҳди хузурида маслаҳатчи мансабида ишламоқда

Нью-Йорк Таймс газетаси электрон сайтида нашр қилинган ҳисоботда айтилишича, Миср собық ички ишлар вазири генерал Ҳабиб Одилий Саудия валиаҳди Мұхаммад ибн Салмон хузурида маслаҳатчи мансабида ишламоқда. Газетага кўра, Саудияда коррупцияга қарши курашиш доирасида Мұхаммад ибн Салмон бошлаган қамоққа олиш кампанияси «Мисрнинг хавфсизлик масаласи бўйича собық мулоғозими» дея аталган кишининг маслаҳатидан кейин бошланган. Бу мулоғозим ўз юртида қийноқ масаласида ва ноконуний даромад топишда айбланган. Одилий собық президент Мұхаммад Ҳусни Муборак режимининг энг таниқли вакилларидан ҳисобланади ва у ички ишлар вазири сифатида 14 йилдан ортиқ ишлаган. Шу ўринда айтиб ўтиш ўринлики, Одилий «ички ишлар вазирлиги коррупцияси» дея машҳур бўлган ишда давлат пулларини ўзлаштиришда айбдор деб топилганидан кейин Миср маҳкамаси уни 7 йилга озодликдан маҳрум қилишга ҳукм қилган. Одилийга қарши йўлланган айблов рўйхати давлат пулларини ўзлаштиришни ва қасддан бир миллиард 800 миллион фунт миқдорида зиён етказишини ўз ичига олади.

Шахзода Чарлз: Яхудийлар Ўрта Шарқ муаммолари сабабчисидир

Британия таҳт вориси шахзода Чарлзнинг яхудийлар ва уларнинг Ўрта Шарқдаги таъсири ҳақида яқин дўстига 1986 йили ёзган мактуби катта шов-шувга сабаб бўлди. Британиянинг Daily Mail газетаси «яхудийларнинг минтақага оқиб келиши муаммолар кучайишига ҳисса қўшди» дея ёзилган ушбу мактубни нашр қилганидан кейин шахзода жиддий танқидларга учради. Шунингдек у ўз мактубида «Вашингтонни яхудий лоббисига қарши туришга ундаш зарур» дея ургулаган. У шундай ёзади: «Араблар ва яхудийлар асосан сомий халқлардир. Ажнабий яхудийларнинг, хусусан Европадан (аниқроғи Полшадан) келиши Ўрта Шарқ минтақасидаги маълум катта муаммоларга сабаб бўлди». Газета «Бу мактуб шахзода Чарлзнинг дунёдаги энг қонли можаролардан бири ҳақидаги кўз-қарашини ғайритабиий тарзда фош қилди», дея билдири ва унинг Араб-(Истроил) можаросига берган баҳосини «ҳайратга солувчи» деб атади.

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخْوَ الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَنْهَاهُ وَلَا يَعْفُرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Ал-Ваъй: Бунинг қизиқ томони шуки, Шаҳзода Чарлз Британиянинг ўзи Фаластинга яҳудийлар кўчуб келиши тўлқинини кучайтирганини билмасликка олган. Зеро, Ислом олами марказида ушбу иккиюзламачи вужудни Британиянинг ўзи пайдо қилган.		
Трамп ва Путиннинг қўшма баёноти: Сурия масаласида ҳарбий ечим йўқ ва давлат шакли илмонийликдир		
<p>Кремлнинг 2017 йил 11 ноябрда маълум қилишича, АҚШ президенти Дональд Трамп ва унинг рус ҳамкасби Владимир Путин Осиё-Тинч океани саммити доирасидаги қўшма баёнотда Суриядаги можаронинг «ҳарбий ечими» йўқлигига келишиб олишган. Кремлнинг электрон сайтида айтилишича, икки президент Суриядаги можаронинг ҳарбий ечими йўқлигига келишишган ва «Исломий Давлат ташкилотини мағлуб қилишга карор қилишганини» таъкидлашган. Кремлнинг айтилишича, «Ҳар икки президент Сурия суверенитетига, унинг мустақиллигига, бирлигига, худудий яхлитлигига ва унинг илмонийлик шаклига тарафдор эканини таъкидлашган. Шунингдек улар ўзаро курашувчи томонларни БМТ ҳомийлигида Женевада ўтказилаётган тинчлик сўзлашувларида ҳамкорлик қилишга ундашган. Икки президентнинг қўшма баёнотида билдирилишича, ҳар икки давлатнинг Суриядаги кучлари ўртасида тўқнашувлар юз беришини олдини олиш ҳаракатлари қоникарлидир. Баёнотга кўра, бу холат ўтган бир неча ой мобайнида Давлат ташкилотини майдонда мағлуб қилиш имконини берган.</p>		
Нетаньяху: Минтақадаги тинчлик олдидаги тўсиқ раҳбарлар эмас ҳалқлардир		
<p>(Исройл) бош вазири Бинямин Нетаньяху «минтақада тинчликни кенгайтириш олдидаги тўсиқ минтақа давлатлари раҳбарлари эмас, балки араб ҳалқларининг (Исройлга) душманлик қилишидир» деб айтди. Ўлиб кетган Миср президенти Мухаммад Анвар Садатнинг Тель-Авивга ташриф буюришининг кирқ йиллиги муносабати билан (Исройл) парламенти «кнессет»да сўзлаган нутқида Нетаньяху шундай қўшимча қилди: «Тинчликни кенгайтириш олдидаги асосий тўсиқ атрофимиздаги давлатлар раҳбарлари эмас, балки узоқ йиллар давомида миялари ювиб келинган (тушунчалари шакллантирилган) араб кўчаларидаги хукмрон жамоатчилик фикридир. Жамоатчилик фикри (Исройл) давлати ҳақида нотўғри суратни (тасаввурни) тамсил этади. У яна шундай қўшимча қиласи: «Ҳатто бир неча ўн йиллар ўтганидан</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұмиллар ҳеч шак-шубхасız оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>кейин ҳам ва айни шу геологик қатламда ушбу суратдан қутулиш, (Исроилнинг) ҳақиқий гўзал юзини намойиш қилиш жуда қийин бўлмоқда». У ўз мамлакати билан Миср ўртасидаги ҳозирги икки томонлама муносабатларни мақтаб «муносабатлар энг гуллаган давр» деб айтди ва «Миср-(Исроил) тинчлиги президент Абдулфаттоҳ Сисий даврида «тинчликнинг энг гуллаган пайтига гувоҳ бўлмоқда» дея қўшимча қилди.</p>		
<p style="text-align: center;">Нью-Йорк Таймс Суриядаги жорий ечимнинг алоҳида белгиларини кузатмоқда</p>		
<p>Башар Асад билан Россия президенти Владимир Путиннинг бир-бирига самимий қучоқ очиши уруш давомида Россия пайдо қилган ўзгаришга Сурия режимининг миннатдорчилигини тамсил этган рамзга айланди. Бундай қучоқ очишига гувоҳ бўлган бу учрашув Асаднинг Россия ҳарбий аралашувига ташаккур билдириши учун бўлди. Нью-Йорк Таймс газетасига қўра, фуқаролар урушига барҳам беришга қаратилган навбатдаги сўзлашувларни ўтказиш тайёргарлиги кетаётган бир манзарада Россия «Сурияни қутқариш»даги фазилат эгаси, дея кўрилди. Маълум бўлишича, Асад Россиянинг Сочи курортига Эрон, Туркия ва Россия раҳбарлари саммитидан бир кун олдин ташриф буюрган. Кўшма Штатлар Асад тақдирини кўриб чиқишини ортга сураётган бир пайтда бу давлатлар Сурияда муҳим дипломатик рол ўйнадилар. Рус мулозимларининг айтишича, уларнинг асосий мақсади олти йил олдин бошланган можарога барҳам бериш учун юргизиладиган сиёсий жараёнда Асаднинг кўллаб-кувватланишини таъминлаш ва уни ҳокимиятни бўлишиш ёки туб ислоҳотларни киргизиш каби жиддий ўзгаришларни қабул қилишга ундашdir.</p>		
<p style="text-align: center;">Эрдоган Фарбга ҳужум қилди ва мусулмонларни парчалашнинг ифлос сценарийси борлиги ҳақида гапириди</p>		
<p>Туркия президенти Ражаб Тоййиб Эрдоган Ислом олами бирлиги ва келажагини барбод қилиш мақсадида ҳозир кўлланаётган ифлос сценарий борлигига ишора қилди. У бу эътирофларини Исломий ҳамкорлик ташкилоти иқтисодий ва савдо ҳамкорлиги бўйича доимий қўмитасининг Истанбул шаҳрида бўлиб ўтган йиғини очилишида сўзлаган нутқида айтди. Эрдоган «Ислом олами сўнгги йиллар давомида оғир даврни бошдан кечирди ва бу даврни том маънода «фитналар даври» дея</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخْوَ الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
хисоблаш мумкин» дея билдири. Туркия президенти яна шундай қўшимча қилди: «Гарб олами ўзининг тарихий касалликларини Ислом оламига экспорт қилиш орқали ўз келажагини таъминлашга уринмоқда». У сўзини давом эттири: «Сурияда 7 йилдан бўён юз бериб келаётган ваҳшийликлар қархисида Фарбнинг жим қараб туриши, муҳожирларга эшикларни ёпиши ва Араканда юз берган кирғинларни қораламаслиги унинг ҳақиқий юзини кўрсатди.		
<p>Ал-Ваъй: Эрдоган мусулмонларнинг энг муҳим давлатларидан бирининг президенти сифатида эмас, балки худди минбардаги хатибга ёки журналистга ўхшаб гапирмоқда. У Европа билан тузилган шартномаларни амалга ошириш учун қочоқларнинг Туркияга етиб боришига тўсиқ бўлувчи деворларни қуриш ўрнига Уммат манфаатларига қайгуриш ва Фарбнинг мусулмонлар юртларидағи ҳужумларига қарши туришга амалда ҳисса қўшиш ўзининг вазифаси эканидан фафлатда қолмоқда.</p>		
<p>Судан президенти Кўрфазни босиб олиш учун тузилган қадимги ҳарбий режани фош қилди</p>		
<p>Судан президенти Умар Ҳасан Башир Кўрфаз минтақасини босиб олиш учун тузилган ҳарбий режадан шахсан хабардор бўлганини айтди. У RT каналининг «қисқа сўз» дастурида Пентагон саксонинчи йилларда ушбу режани қандай тайёрлаганига доир мисли кўрилмаган тафсилотларни фош қилди. Ўша пайтда у Судан куролли кучлари зобити бўлган ва Суданнинг собиқ президенти Жаъфар Намирий даврида Кўшма Штатларда ҳарбий машғулотдан ўтган. Башир «Америкаликлар минтақани босиб олиш учун фурсат кутишар эди, уларга бу фурсатни Саддам Ҳусайн таъминлади» дея таъкидлади.</p>		
<p>Коррупция сауд оиласини кемирмоқда ва қамоққа олингланларнинг 95 % келишишга рози бўлди</p>		
<p>Саудия валиаҳди амир Муҳаммад ибн Салмоннинг айтишича, қамоққа олингланларнинг 95 % келишишга рози бўлиб пулларни қайтарган. Улардан 1 %нинг айбисизлиги исботланган ва иши тўхтатилган. Нью-Йорк Таймс газетаси мухбири журналист Томас Фридманга берган интервьюсида Саудия валиаҳди «қамоққа олингланлардан 4 % коррупция айловини инкор қилди ва судга мурожаат қилиш истагини билдири» дея қўшимча қилди. У «бош прокурор келишиш орқали қайтарилган маблағлар миқдори тахминан 100 миллиардга етишини кутмоқда» дея билдири. Фридман ўз сұхбатини «Риц (дабдабали меҳмонхона)да нималар</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>бўляпти?» деган савол билан бошлади. Унга Мухаммад ибн Салмон «коррупцияга қарши курашиб ҳокимиятни тортиб олиш воситаси, деб айтилиши жуда кулгилидир» дея жавоб қилди. Унинг билдиришича, Риц меҳмонхонасида ҳибсда сақланастганларнинг энг таниклилари олдин унга байъат қилиб унинг ислоҳотларини қўллаб-кувватлашларини билдиришган ва ҳукмрон оила вакилларининг кўпчилиги унинг сафида турган. У яна шундай қўшимча қилди: «Ҳозир юз берган ишлар шулардир. Давлатимиз саксонинчи йиллардан бошлаб шу кунгача коррупциядан азият чекиб келади. Экспертларимизнинг айтишича, ҳукумат сарфларининг ҳар йили тахминан 10 % юқори табақадан бошлаб меҳнаткаш табақаларгача бўлган кишилар коррупцияси воситасида ўзлаштирилади. Йиллар давомида ҳукумат коррупцияга қарши қўп курашди, бироқ бу курашларнинг барчаси муваффақиятсизликка учради. Нима учун? Чунки, бу курашларнинг барчаси меҳнаткаш табақадан бошланиб сўнг юқори табақага ўтди».</p>		
<p>Der Spiegel: Хитой дунёдаги сиёсий можаролардан масофа сақлагани учун унинг иқтисоди аста-секин юксалди</p>		
<p>Германиянинг Der Spiegel газетаси Хитойга ва унинг жадал ривожланишига ойдинлик киритган ҳисоботни нашр қилди. Ҳисоботга кўра, Хитой жадал иқтисодий ривожланиш йўлига тушишда ўзига ўхшаган буюк давлатларнинг ўзлик кураши, тарқоқлик ва иқтисодий муаммолар билан машғул бўлиб колишидан фойдаланди. Ҳатто у дунёдаги энг кучли иқтисодий чўққига жойлашди. Газетага кўра, халқаро саҳнада кечаётган воқеалар ҳар қачонгидан кўра кўпроқ Пекин фойдасига хизмат қилмоқда. Бир томондан, Кўшма Штатлар ўзликни мустаҳкамлаш жангиде етакчилик қилаётган бўлса, Европа бирлигини сақлаб колиш йўлларини изламоқда. Айни пайтда коммунистик партия ўз ютуқларини тантана қилиб келгуси ютуқлар учун режа тузмоқда. Бошқа томондан, Россия ўзининг иқтисодий келажагидан хавотир бўлиб турган бир пайтда араб давлатлари қолган қадр-қимматини ушлаб қолишига уринмоқда. Хитой иқтисодига келсак, унинг иқтисоди ҳамон гуллаб-яшнаш йўлида событ кетмоқда. Айни пайтда унинг валюта захираси 3100 миллиард долларга кўтарилган. Хитой оламий иқтисодий тизим пойdevорларини тикилашни давом эттириб бу тизимда ишлар тизгинини қўлга олган. Газетада таъкидланишича, Хитой Россия президенти Владимир</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Путинга ўхшаб хабарлар сарлавҳасини эгаллашга харакат қилмайди, Трамп ва Эрдоганга ўхшаб даҳанаки жангларга ўзини отмайди. Бундан ташқари, Москва ва Вашингтонга ўхшаб бошқа давлатларнинг урушига ҳарбий жиҳатдан аралашмайди. Бошқа жиҳатдан, Хитой раҳбарлари қандайдир масалага фикр билдиришда ижтимоий тармоқларга таянмайди. Хитой келгуси режаларини амалга ошириш учун тинчлик ва барқарорликни кучайтиришга уринмоқда.		
(Исроил) уй-жой қурилиши вазири: Фаластиин давлатини фақат Синайда тиклаш мумкин		
<p>Иброний тилда эфирга узатилувчи иккинчи каналнинг билдиришича, БМТ ҳомийлигига ўтган аёллар конференциясида қатнашиш учун Мисрға борган (Исроил) ижтимоий тенглик вазираси Гила Гамлиэль Мисрнинг «Сиёда» журнали билан сұхбат ўтказган. У бу сұхбатда «Фаластиинликларнинг давлат тиклашлари учун энг муносиб жой Синайдир ва Фаластиин давлатини фақат Синайда тиклаш мумкин» деб айтган. Иброний каналига кўра, Миср ташқи ишлари (Исроил) вазирасидан ушбу баёнотига изоҳ беришни расмий турда талаб қилган. Каналнинг ишора қилишича, Миср ўзининг Тель-Авивдаги элчиси Ҳозим Хайрат орқали ушбу баёнотга кескин ғазабланганини билдириди. Ҳозим Хайрат буни (Исроил) ташқи ишларидаги мансабдор мулозимлар билан учрашганида айтди. Канал (Исроил) ташқи ишлар вазирлигидаги мулозимнинг «бу баёнотлар хукуматнинг расмий позициясини ва сиёсатини тамсил этмайди» деган сўзини келтиради ва Мисрнинг ғазаби сўндирилганига ишора қиласди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Вазиранинг бу баёнотлари шунчаки айтилган сўз эмас, балки бу масала яхудийлар билан сулҳ тузишни истовчи давлатлар, жумладан Миср ва Саудиянинг жирканч сиёсати доирасида олди-сотди қилинаётган масаладир. Уларга кўра, номзод сифатида кўрилаётган Синай шимоли келишилган ҳолда Фаластиин давлати ичидан бўлади.</p>		
Собиқ штаб бошлиғи Моше Яалон арабларни энг кўп ўлдирган (исроиллик) экани билан мақтанди		
<p>(Исроил) мудофаа министри ва собиқ штаб бошлиғи Моше Яалон кнессетдаги (Исроил) мулозимлари орасида ўзидан кўра кўпроқ фаластиинликларни ва арабларни ўлдирган бирор киши топилмаслиги билан мақтанди. (Исроил)да чиқадиган «Маориф» газетаси унинг «кнессетда мендан кўра кўпроқ бузғунчиларни ва</p>		

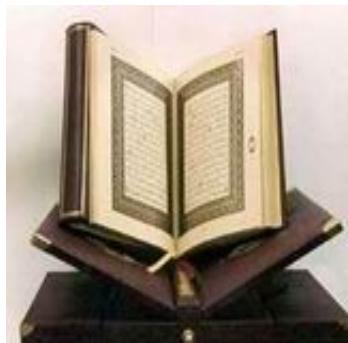
душман аскарларини ўлдирған бирор киши топилмайды» деб айтган сўзини келтиради. Фатҳ ҳаракати етакчиси Халил Вазир Абу Жиходга Тунисдаги уйида сүнқасд қилиш амалиётини бошқарған Яалон «кнессетда мендан кўра кўпроқ душман аскарларини ва бузгунчиларни кўриб уларни ўлдиришга мажбур бўлган бирор киши топилмайды» деб айтди.

Ватикан папаси камдан-кам бўладиган «нодир учрашув»да Саудия делегациясини қабул қилди

Рейтер: Ватикан папаси Франциск Саудия ҳукуматининг исломий ишлар, даъват ва иршод масаласи бўйича вазир маслаҳатчиси Абдуллоҳ ибн Фаҳд Лаҳидон бошлилигидаги юкори даражали делегациясини қабул қилди. Онадўли ахборот агентлиги Ватикандаги манбанинг «иккитомонлама сўзлашувлар мухим, кенг-қамровли ва жиддий масалаларда бўлди» деб айтган сўзини келтиради. Манбанинг билдиришича, Папа шошилинч турда рози бўлган бу учрашув Саудия томони талабига биноан бўлган. Ватикан давлати билан Саудия Арабистони ўртасида дипломатик алоқалар йўқ ва иккитомонлама учрашувлар хам камдан-кам бўлади. Айни ўша манбаларнинг билдиришича, Сурия ва Ироқдаги можаролар, Эрон муносабатлари, Ливандаги вазият ва Саудия Арабистонидаги ислоҳот жараёни икки томон баҳс қилган мухим мавзулар орасидан ўрин олди.

Ал-Ваъй: Саудия Мұхаммад ибн Салмон даврида очиқлик сиёсатини қабул қилиш, Ғарб билан фикрий ва сиёсий соҳада алоқаларни нормаллаштириш, яхудийлар билан сулҳ тузиш ва улар билан Эронга қарши иттифоқ ташкил қилиш йўналишидаги туб ўзгаришларга гувоҳ бўлмоқда. □

ҚУРЬОНИ КАРИМ СУҲБАТИДА

﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبْرُوا
وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾
لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكُنْ يُؤَاخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبْتُ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴾

«224. Яхшилик қилиш, тақвадор бўлиши ва одамлар орасини ислоҳ қилиши (каби амаллардан тўсувчи бўлган) қасамларингиз учун Аллоҳни баҳона қилмангиз! Аллоҳ эшитгувчи, билгувчи дир. 225. Аллоҳ сизларни тилларингиздаги беҳуда қасамларингиз сабабли жазоламайди. Балки дилларингиз билан қилган нарсангиз (қасамингиз) билан жазолайди. Аллоҳ магфиратли, ҳалим зотдир»

[Бақара 224-225]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ хифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Аллоҳ Таоло мана шундай бир неча ҳукмларни баён қилиш оқими ичра мана бу оятларда қуйидагиларни баён қиляпти:

1 – Аллоҳ Таоло бирор яхши ишни қилмасликка қасам ичишдан ва шу қасамим бузилади, деган баҳонани ишлатишдан, мана шундай қасамни ҳам бузиш гуноҳ, деб ўйлашдан қайтаряпти. (Шу қасамимнинг устидан чиқмасам, менга гуноҳ бўлади, деб ўйлаб, яхши ишни қилмай қўйишдан қайтаряпти).

Шундай қилиб, Аллоҳ Таоло баён қиляпти, қасам одамни яхшиликдан, тақводан, одамлар ўртасини ислоҳ қилишдан қайтармаслиги керак. Шундай ҳолат юз бериб қолгудек бўлса, қасамни бузиб, каффоратини бериш лозим. Ҳадисда келади:

«مَنْ حَلَفَ يَمِينَ فَرَأَىٰ غَيْرَهَا مِنْهَا فَلَيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ وَيَفْعَلُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ»

«Кім бир қасам ичиб қўйган бўлса, кейин бошқа иш ундан яхшироқлигини кўриб қолса, қасамига каффорат тўласин-да, ўша яхши ишни қилсин».¹

Калбий ривоят қиличика, бу оят Абдуллоҳ ибн Равоҳа хусусида нозил бўлган. Унинг куёви Башир ибн Нуъмон қизини талоқ қилиб юборгач, Абдуллоҳ у билан гаплашмасликка, унинг олдига кирмасликка, уни хотини билан яраштирмасликка қасам ичиб юборган. Башир эса талоғидан қайтиб ярашишни истаганди. Бу оятнинг сабаби нузулида мўмин кишини ичиб қўйган қасами яхши ишни қилишдан қайтармаслиги керак, деган маъно бор.

Бу муборак оятнинг якунида Аллоҳ Таоло Ўзининг улар ичаётган қасамларни Эшитгувчи, уларнинг ахволини, мақсадларини Билгувчи, ботину зоҳир ҳамма нарсадан Хабардор эканини, У Зотдан ҳеч нарса махфий эмаслигини баён қиляпти.

﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِ﴾

(Аллоҳ эшифтгувчи, билгувчи дир).

(عُرْضَةً) Вазни эътибори билан ғурфа (хона) сўзига ўхшайдиган бу сўз рўбарў қилиш, пана қилиш, балогардон қилиш маъносида келяпти.

﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لَّا يَمْنِكُمْ﴾

(Қасамларингиз учун Аллоҳни баҳона қилмангиз!), Яъни, қасам ичиб қўйганман, энди уни буза олмайман, деб Аллоҳ Таолони яхшилиқ, такво, ислоҳ ишларини қилмаслигингларга парда қилманглар.

(لَا يَمْنِكُمْ) Бу ердаги лом сабабни билдириб келяпти. Яъни, қасаминглар сабабли.

﴿إِنْ تَبْرُوا﴾

да ҳам бир лом тақдирда бор.

2 – Иккинчи оятда Аллоҳ Таоло бу Умматга фазл кўрсатиб, ўйнаб қилинган яъни, кўнгилда ҳеч нарса бўлмаса ҳам тилдан чиқиб кетаверадиган қасамларни кечиришини баён қиляпти. Оиша дан ривоят қилинади: «Бу оят яъни,

⁽¹⁾ Муслим: 3113. Ибн Ҳиббон: 10/196.

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾

(Аллоҳ сизларни тилларингиздаги бөхуда қасамларингиз сабабли жазоламайды), ояты кишининг, йўқ, Аллоҳга қасам, ха, Аллоҳга қасам, деган гапи туфайли нозил бўлган». 1 Бухорий: 4247,6170. Абу Қалобадан ривоят қилинади: Йўқ, Аллоҳга қасам, ха, Аллоҳга қасам, деган гаплар аслида қасам ирода қилинмаган, шунчаки сўзни сўзга боғлаш учун ишлатиладиган иборалардир. Аллоҳ Таоло мана шундай ўйнаб айтилган қасамларни кечиради. Бизни факат дилларимиздан чиқкан қасамларимизга караб жазолайди.

Қасам бузилишининг турлича жазолари бўлади. Айримларида фақат каффорат тўлашнинг ўзи ҳам дунёвий ва ҳам ухровий жазонинг ўрнига ўтади. Айримларида эса каффорат фойда бермайди. Унинг учун бу дунёда ҳам, у дунёда ҳам жазо берилади. Бу дунёда Ислом давлати томонидан жазо берилса, у дунёда Аллоҳнинг Ўзи жазо беради.

Биринчи турдаги қасам бузилиши яъни, каффорат билан тузаладиган бузилиш масалан, бирор кишининг фалон ишни қиласман, деб қасам ичиб, кейин ўша ишни қиласлиги каби ишдир. Бундай қасам бузилиши учун фақат каффорат тўланади.

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلِكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرَتُهُمْ﴾

إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ

سَخَدْ فَصِيَامُ ثَلَثَةِ أَيَّامٍ﴾

«Балки (дилларингиздаги) маҳкам түккан қасам сабабли (агар шундай қасамни бузсангиз) жазолайди. Бас, унинг каффорати ўз оиласизни боқадиган ўртача таомлардан ўнта мискинга таом берииш ёки уларнинг сарпосини қилиш, ёхуд бир қулни озод қилишидир. Ким (бу нарсаларни) топа олмаса, уч кун рўза тутсин!» [Моида 89]

Шундай қасамни бузган одам каффоратини тўласа, ҳам дунёвий ва ҳам ухровий жазодан қутулади.

Иккинчиси қасддан қилинган ёлғон қасамдир. Бунда киши бир ишга унинг ёлғонлигини билиб туриб, атайн қасам ичади. Бундай ёлғон қасамни ичган киши дўзах ўтида ёнади. Бундай қасам туфайли хукуклар поймол бўлади, бузғунчилик авж олади.

Бундай қасам каффорат билан ўнгланмайди. Унга каффорат берилмайди. Унинг учун бу дунёда Ислом давлати томонидан жазо тайинланади. Жазонинг миқдорини қози тайинлайди. Шу йўл билан бу жиноятнинг олди олинади. Агар Ислом давлати бу ишдан хабардор бўлмай қолса, унинг учун Аллоҳ жуда қаттиқ азобни ваид қилган. Ибн Умар ҳадисида келади:

«جَاءَ أَغْرَابِيُّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْكَبَائِرُ؟ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَفِيهِ الْيَمِينُ الْعَمُوسُ وَفِيهِ قُلْتُ: وَمَا الْيَمِينُ الْعَمُوسُ؟ قَالَ: الَّذِي يَقْطَعُ بِهَا مَالَ اِمْرِيٍّ مُسْلِمٍ هُوَ فِيهَا كَادِبٌ»

«Бир ахробий Пайғамбар ﷺнинг олдиларига келиб, эй Аллоҳнинг пайғамбари, катта гуноҳлар қайсилар, деб сўради. Ўша ҳадис айтилиб, унда ёлғон қасам ҳам айтилди. Шу хусусда мен, ёлғон қасам нима, деб сўрадим. Айтдиларки, у шундай қасамки, у туфайли бир мусулмон кишининг моли ноҳақ олинади, қасам ичган одам ёлғон қасам ичади».¹

Абу Хурайрадан ривоят қилинади:

«خُمْسٌ لَيْسَ لَهُنَّ كُفَّارَةً: الْشَّرُكُ بِاللَّهِ وَتَقْتُلُ النَّفْسِ بِغَيْرِ حَقٍّ وَبَهْتُ مُؤْمِنٍ وَالْفِرَارُ يَوْمَ الرَّحْفَ وَيَمِينٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالًا بِغَيْرِ حَقٍّ»

«Пайғамбар ﷺ дедилар: Беш нарсага каффорат ўтмайди. Улар: Аллоҳга ширк келтириш, ноҳақ одам ўлдириш, мўминга тухмат қилиш, душман билан тўқнаш келинган кунда ортга чекиниш, бироннинг моли ноҳақ олинадиган қасам».² Яъни, ёлғон қасам.

Аллоҳ Таоло оятни Ўзининг ўйнаб айтилган қасам учун эмас, қалбларимиздан чиқиб қилинган ишлар учун жазога тортишини баён қилиш билан якунлаяпти. У Зот (غَفُورٌ)дир, бизни ўйнаб айтилган қасамлар учун жазога тортмайди. (حَلِيمٌ)дир. Жазога лойик одамни тез жазоламайди. Ҳалимликнинг бир маъноси жазони кечиктиришdir. □

⁽¹⁾ Бухорий: 6409.

⁽²⁾ Аҳмад: 2/362.

ЖАННАТ БОГЛАРИ

قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعَرَ
Расуулulloх үедилар: «Агар жаннат боғларидан утсангизлар, (мұл-күл мевалардан) тотинглар»

ЖАННАТ БОГЛАРИ

«КУЧЛИ МҮМИН ЗАИФ МҮМИНДАН ЯХШИ ВА АЛЛОХ
УЧУН СУЮКЛИРОҚДИР, ЛЕКИН ҲАР ИККИСИДА ҲАМ
ЯХШИЛИК БОР»

– Абу Хурайра үең ривоят қылган ҳадисда Росууллох бундай дедилар:

«الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَيْهِ اللَّهُ مِنَ الْمُؤْمِنِ الْضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، اخْرُصْ عَلَى
مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعْنُ بِاللَّهِ، وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقْلُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا
وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ قَدْرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنْ (لَوْ تَفْتَحْ عَمَلَ الشَّيْطَانَ)»

«Кучли мүмин заиф мүминдан яхши ва Аллох учун суюклироқдир. Лекин хар иккисида ҳам яхшилик бор. Дүнёю охиратингга фойдаси бўлган нарсага қаттиқ интил ва бу ишда Аллоҳдан ёрдам сўра, ожизман, деб ўйлама. Агар шу ишда сенга бирор мусибат етса, бундай қилганимда ундай бўларди-бундай бўларди, деб айтмагин. Ҳатто шайтоннинг амали сирини билган тақдирингда ҳам – Аллоҳ шуни тақдир қилибди, У нимани истаса-қилади, дегин». (имом Бухорий ривояти).

– Росууллох бундай дедилар:

«إِنَّ مِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبًا لَا يُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَلَا الصِّيَامُ وَلَا الْحَجَّ وَلَا الْعُمْرَةُ، قَالُوا: فَمَا
يُكَفِّرُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْهُمُومُ فِي طَلَبِ الْمَعِيشَةِ»

«Шундай гуноҳлар борки, уларга намоз ҳам, рўза ҳам, ҳаж ва умра ҳам каффорат бўла олмайди. Шунда сахобалар: у ҳолда, нима каффорат бўлади, ё Росууллох? - деб сўрашди. Росууллох үең – Тирикчилик йўлидаги ғамташвишлар, деб жавоб бердилар». (Табароний «Авсат»да, Дайламий «Муснадул фурус»да, Абу Наим «Хиля»да бирбирига яқин турли лафзларда ривоят қилганлар).

– Росууллох бундай дедилар:

«مَا أَكَلَ الْعَبْدُ طَعَامًا أَحَبَّ إِلَيْهِ اللَّهُ مِنْ كَذَّ يَدِهِ وَمَنْ بَاتَ كَائِلًا مِنْ عَمَلِهِ بَاتَ مَغْفُورًا
لَهُ»

«Банданинг ўз пешона териси билан ризқ топиши Аллохга энг суюкли бўлган ишдир, ким ўз меҳнати билан кун қўрувчи банда бўлса, гуноҳлари мағфират қилинган бандага айланади». (Жомиус сафир).

– Росулуллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«لَا يَعْرِسُ مُسْلِمٌ غَرْسًا وَلَا يَزْرَعُ زَرْعًا فِي أَكْلِ مِنْهُ إِنْسَانٌ وَلَا دَابَّةٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةٌ»

«Бир мусулмон дарахт ёки экин эксаю, унинг хосилидан бирор инсон ёки ҳайвон еса, албатта бу ўша мусулмоннинг садакаси бўлади». (Имом Муслим ривояти).

– Анас رض Набий ﷺ нинг бундай деганларини ривоят қиласди:

«إِنْ قَامَتْ السَّاعَةُ، وَفِي يَدِ أَحَدٍ كُمْ فَسِيلَةٌ، فَإِنْ إِسْتَطَاعَ أَنْ لَا تَقُومَ حَتَّى يَعْرِسَهَا فَلَيَعْرِسْهَا»

«Бирортангиз қўлида хурмо новдаси бўлсаю қиёмат бошланиб қолса, агар экишга улгурадиган бўлса-албатта экиб қолсин». (Имом Бухорий ривояти).

– Абдуллоҳ ибн Зубайр ибн Авом رض ривоят қиласди, Набий ﷺ бундай дедилар:

«لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْمَلَهُ ثُمَّ يَأْتِي الْجَبَلَ، فَيَأْتِيَ بِحَزْمَةٍ مِنْ حَطَبٍ عَلَى ظَهْرِهِ، فَيَبْيَعُهَا، فَيُكَفَّ اللَّهُ بِهَا وَجْهُهُ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ، أَعْطُوهُ أَوْ مَنْعُوهُ»

«Бирортангизнинг арқон олиб тоққа чиқиб, ўтин қилиши ва елкасида ортиб тушиб, сотиши ва Аллоҳ унинг юзини ёруғ қилиши одамлардан сўрашдан кўра яхшидир. Зеро, одамлар беради ёки рад этади». (Имом Бухорий ривояти).

– Росулуллоҳ ﷺ бундай дейдилар:

«كَانَ رَكْرِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ نَجَارًا»

«Закариё алайхиссалом дурадгор эдилар». (Имом Муслим ривояти).

– Миқдом ибн Маъдикараба رض Набий ﷺ нинг бундай деганларини ривоят қиласди:

«مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلٍ يَدِيهِ، وَإِنْ تَبَيَّنَ لِلَّهِ دَاؤُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلٍ يَدِهِ»

«Бандага ўз пешона териси билан топган ризқдек яхши нарса йўқ. Зеро, Аллоҳ набийиси Довуд ҳам ўз меҳнати билан ризқ топарди». (Имом Бухорий ривояти).

— Ибн Умар رضдан ривоят қилинади: «Росулуллоҳ менга совға берардилар, мен эса — мендан кўра фақирроқ кишига беринг, дер эдим. Шунда ул зот бундай марҳамат қилдилар:

«خُذْهُ وَإِذَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ شَيْءٌ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٌ، فَخُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ إِنْ شِئْتَ كُلَّهُ، وَإِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْ بِهِ وَمَا لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَا تُشْبِعْ نَفْسَكَ»

«Буни ол, ҳозир сенга бу мол келди. Аммо сен бунга кўз тикмагансан ҳам, уни сўрамагансан ҳам. Уни ўзингга мулк қилиб қўй, агар истасанг, ўзинг егин, истасанг садака қил, ундей қиласанми-бундайми, аммо бу молни кутма-сўрама». (Муттафакун алайхи). Солим ибн Абдуллоҳ айтадики, шунинг учун Абдуллоҳ ибн Умар ҳеч кимдан ҳеч нарса сўранмас ва берилган нарсани қайтармас эдилар. □

МАНЦИКЕРТ ЖАНГИДА АЛЛОХ ТАОЛОННИНГ ҚУЙИДАГИ КАЛОМИ РҮЁБГА ЧИҚДИ

﴿كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٌ كَيْثِيرَةٌ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾

«Қанчадан-қанча кичкина гурухлар Аллоҳнинг изни билан катта гурухлар устидан ғалаба қилган. Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир»

Хижрий 463 йилдаги «Манцикерт» жангига Рим императори Роман IV Диоген руслар, грузинлар, румликлар, франклар ва бошқа насроний халқлардан ташкил топган катта қўшин билан чиқди. Ўшанда Рим императори Алп Арслонга қарши тўплаган қўшин сони уч юз мингга етган эди. Румликларнинг ўз тарафдорлари билан яқинлашиб келаётганини эшитган Алп Арслон – ўзи ва ўзи билан бирга жанг қиладиганлар учун Аллоҳдан ажр умид қилиб, дархол жангга тайёргарлик кўрди... Унинг лашкарлари сони румликлар ва уларнинг тарафдорлари сони билан солиштириб бўлмайдиган даражада оз эди! Айтишларича, Алп Арслоннинг лашкарлари сони салкам ўн беш мингни ташкил қилган. Бошқа ўзига тобе миңтақалардан мадад тўплаш учун вақт етишмаган...

Алп Арслон ўзининг лашкарлари билан душманнинг олдинги чизигига хужум қилди. Душман эса, аксари руслардан иборат йигирма мингни ташкил қиласкан эди. Аммо мусулмонлар улар устидан буюк ғалабага эришдилар, жуда кўп қўмондонларини асирга олишга муваффақ бўлдилар.

Жангдан олдин бундай бўлган эди: Султон Алп Арслон Рим императорига сулҳ таклиф қилиб, элчи юборади. Бироқ у такаббурлик қилиб, туғёнга ботиб, таклифни қабул қилмади ва «ҳаргиз бундай бўлмайди, то Ислом юртини румликлар юртига айлантиргунимча ярашув ҳам, қайтиш ҳам йўқ», дейди. Яна бир ривоятда «ярашув йўқ, факат Базли рий бор», дегани айтилган. Мусулмонлар амирлиги остидаги бепоён юртни Базли рий дейилади. Бу жавобдан султон ғазабдан ёнади... Шунда султон имоми Абу Наср Мұхаммад ибн Абдулмалик Бухорий Ҳанафий унга бундай дейди: «Сиз мудофааси учун жанг қилмокчи бўлаётган дин, Аллоҳ нусрат беришни ва ўзга динлардан ғолиб қилишни ваъда берган диндир. Умид қиласанки, Аллоҳ ушбу фатҳни сизнинг қўлингиз билан беради. Шундай экан, душман кархисига жумъа куни хатиблар минбарда туриб, муроҳидлар учун дуо қиладиган соатда чиқинг».

Шундай қилиб, ҳижрий 463 йил 25 зул-қаъда пайшанба куни икки армия юзма-юз келди. Эртасига жума куни султон аскарлар билан намоз ўқир экан, Аллоҳ Таолога дуо қилиб, ёлворди, йифлади, тазарру қилди. Сўнг қўшинга бундай деди: «Биз хозир сони оз бўлган бир қавмимиз. Шунинг учун сизларга биз учун ва мусулмонлар учун минбарлардан дуо қилинадиган айни соатда шуни айтмоқчиманки, мен ё мақсадимга эришаман ёки шаҳид бўлиб жаннатга кираман. Бас, ким менга эргашишни истаса, эргашсин, ким қайтиб кетишни истаса, қайтиб кетаверсин. Чunksи бу ерда буюрувчи султон ҳам, буюриловчи қўшин ҳам йўқ. Балки мен бугун сизнинг бирингизман, сиз билан жанг қиласман, шу боис кимда-ким менга эргашиб, ўзини Аллоҳ Таолога топширса, ё жаннатни олади ёки ўлжани қўлга киритади. Кимда-ким қайтиб кетса, дўзах оловига ва шармандаликка мустаҳикдир». Шунда қўшин «Сиз нима қилсангиз, ўшанга эргашамиз ва ўша ишда ёрдамчингиз бўламиз», деди.

Бу сўзларни эшитиб, султон ўлимга тайёрланган ҳолда, шоша-пиша кафанди кийиб, баданини мумиёлади ва «Агар ҳалок бўлсам, шу кафаним бўлсин», деб айтди. Сўнг икки қўшин ўртасида шиддатли жанг бошланди, султон Аллар Арслон отидан тушиб, юзларини тупрокқа белади, Аллоҳ Таолога итоат кўрсатиб, йифлади, узоқ дуо қилди... Кейин отга миниб, душманга ҳамла қилди... Мусулмонлар ҳақ-рост жанг қилдилар, сабр қилиб, бир-бирларини сабрга чақирдилар... Ва ниҳоят, Аллоҳ душман илигини қалтиратиб, қалбига қутқу солиб қўйди, мусулмонларга улар устидан нусрат-ғалаба берди. Мусулмонлар душмандан жуда кўпчилигини ўлдирди, кўпини аср олди, асирга олингандардан бири Рим императори эди.

САУДИЯ ҲОМИЙЛИГИДАГИ АСР КЕЛИШУВИДА ФАЛАСТИН МАСАЛАСИНИ ТУГАТИШ

Британиянинг Middli East Еуе сайти Америка президенти Дональд Трампнинг фаластиналар ва (исроилликлар)ни келиштириш борасидаги сўнгги режаси ҳакида кўлга кирилган маълумотларни тарқатди. Сайт Трамп режаси ҳакидаги «Нақадар буюк режа» номли хисоботида шундай деди: «Бу фаластиналарга карата сўнгги огоҳлантиришдир, Америкалик гурух «Аср келишуви» деб ном олган режага якуний нуқта кўйиш устида ишламоқда». Шунингдек сайт Фарблик дипломатга таянган ҳолда Фазо сектори, «а» ва «б» худудлари ҳамда Фарбий Қирғондаги «в» худудининг айрим қисмларини ўз ичига олувчи Фаластин давлати тикланиши ҳакидаги режа тафсилотларини ҳам келтирган.

Режага кўра, донор давлатлар «Фаластин давлатини тиклаш учун ўн миллиард доллар беришади. Ушбу маблаг Ғазодаги аэропорт, порт бинолар инфраструктураси, кишлоқ хўжалик лойихалари, саноат корхоналари ва янги шаҳарлар куришга ишлатилади. Қуддус шахри масаласи ва қочкинларнинг ўз уйларига қайтиши мавзуси ортга сурилади. Бошқача айтганда, Трамп ечими қочкинларнинг қайтиши ва Қуддус шахрини қайта тиклаш масаласини ўз ичига олмайди. Буни (Исроил) ва Саудия етакчилигидаги араб давлатлари ўртасида бўлиб ўтган минтақавий тинчлик музокаралари ҳам кўрсатиб турибди.

Хисоботда келишича, Трампнинг энг катта маслаҳатчиси, куёви ва тинчлик жараёни гурухи раиси Жаред Кушнер якинда Саудияга ташриф буюрди. У ташриф чогида валиаҳд амир Мухаммад ибн Салмоннинг Трамп режаси билан таништири ва саудияликлардан Фаластин етакчиси Махмуд Аббосни режани қабул қилишга кўндиришларини талаб қилди. Шунингдек ушбу режа 2018 йил бошида расмий шаклда тақдим қилинишини айтди».

Хисоботдан шу нарса аён бўладики, Мухаммад ибн Салмон ҳозирги лаҳзада каттиқ руҳланган ва у аввало фаластиналар билан исроилликлар ўртасида, сўнг «Исроил билан араб давлатлари ўртасида тинчлик битимини кўришга муштоқ. Мухаммад ибн Салмон бу битимни Эрон таҳдидига қарши Саудия билан «Исроил» ўртасида иттифок тузилишига биринчи қадам сифатида баҳоламоқда. Хисоботда айтилишича, Мухаммад ибн Салмон Кушнерга бу битим учун катта капитал ётқизишга тайёр экани ва Фаластин етакчилигини ижобий жавоб беришга кўндиришини айтган. Мухаммад ибн Салмон Махмуд Аббоснинг 8 ноябрда Риёз шахрига килган охириги ташрифи чогида у билан учрашган. Учрашувда битимга рози бўлиши учун унга Фаластин ҳукуматига уч баробар кўп микдорда молиявий ёрдам беришга тайёрлигини айтган.

Иорданиянинг собиқ ташкиларни ишлар вазири Марвон Муашшир ушбу битимни шундай шарҳлади: «Биз Фаластин масаласи ҳакида билим ва хабарга эга бўлмаган маъмурият билан муомала қиласмадим. Ушбу маъмурият «Исроил» тарафини очик кўлламоқда ва у фаластиналарга хайриҳохлигини ифодалашга ҳам қодир эмас. У ўз сўзида давом этар экан: «Трамп, унинг куёви Жаред Кушнер ва бошқа масъуллар «Исроилни кўллаб-куватлашда чегарадан чиқиб кетишиди» деди. Муашшир бу гаплари билан АҚШ «Аср келишуви» борасида фаластиналарни икки танлов ўртасига солиб кўйди; улардан биринчиси: Шарқий Қуддус, Иордания водийси ва яхудийлар учун уй курилаётган ёрларни ўз ичига олмайдиган алоҳида ҳокимият бўлса, иккинчиси: мана шу жойлар борасида Иордания билан конфедерация тузиш. Муашширнинг ишора қилишича, икки ечим ҳам факт Иордания фойдасига бўлади. Муашшир яна огоҳлантириди, АҚШ келишувни амалга оширишда Эронга қарши (Исроил) билан яқинлашган араб давлатларига суняди.

Ал-Ваъй: Кўриниб турибди, араб давлатлари ўзларининг қулаш арафасида турган мўрт мамлакатлари арконларини мустаҳкамлаш учун ҳар кандай битимни тузишдан уялмайдилар.

Охиригина пайтларда Кўрфаз давлатлари ҳукмрон оиласаларни АҚШнинг янги маъмурияти кўллаб-куватлаши учун у билан бир қанча битимларни тузишган эди. Энди бўлса, Саудия давлати мусулмонлар муаммоси ва уларнинг Фаластиндаги мұқаддас жойларини шубҳали битимлар орқали савдолашиб учун майдонда марказий ўринни эгалламоқда. Бу битим минтақада малайлар сафини қайта кўриб чиқади ва Эронга қарши курашда Оли Саудни (Исроил) билан очик иттифокчига айлантиради. Эрон эса Фарб бошқармаётган ва катта давлатлар ўз фойдаси учун идора килаётган халқаро сиёсий низомга кўшилиш учун елиб югурмоқда. □

АРАБЛАР... ЁКИ УЛАРДАН ҚОЛГАНЛАРГА МАКТУБ

Ал-Жазира нет сайти якинда Туниснинг собик президенти Мансиф Марзукийнинг «Араблар... ёки улардан қолғанларга мактуб» номли узун мақолосини тарқатди. Муаллиф бу мақола орқали арабларни ўғотиш ва уларни коронғу туннелдан чиқариш учун фикрий манхаж тузишга харакат килади ва: Туннелнинг эшиги каерда? Ўзи аслида куткарувчи борми? - деб савол ташлади. Марзукий яна бир қанча ҷалғитувчи фикрларни ва Исломга адоватда бўлган тадқикотларни тўплаб уларни ушбу мақолада кайд килган. Биз кўйида Марзукий арабларни ёки улардан қолғанларини куткариш учун ишлаб чиқсан ва у орқали Исломий Умматнинг асосий пойдеворларидан бўлмиш учта исломий тушунчага хужум килган манхаждаги асосий нұкталарга тўхтalamиз.

Биринчиси: Исломий Халифалик бўлиб, Марзукий шундай дейди: «Нима учун биз соҳта давлат ва ёлғон мағкураларга ёнишиб олганимиз. Асрлаб шу афсоналарга ишониб яшадик ва одил мустабиддан халос бўлишини, Халифалик кайтиб келишини кутяшимиз. Лекин ноумидликдан бошха нарсани топмадик». Матидан шу нарса кўриниб турибдики, Марзукийнинг фикрича Халифаликнинг кайта тикланиши ёмон иш бўлиб, унга карши соҳта тасаввурлар билан эмас, фаол программа орқали курашиш лозим. Шу ерда бир савол тугизлади, нима учун Марзукий Халифаликка карши чиқмокда? Ахир Халифалик ўн уч аср давомидан Умматни бирлаштириб келди-ку? Шунингдек мусулмонлар шу жумладан арабларга мўминлар, рисолат етказувчилар хамда оламда азиз ва хайбатли куч сифатида қаради-ку? Марзукий Farb манфаатини химоя килидиган соҳта давлатлар билан мусулмонлар ишларини бошқариш ва манфаатларини химоя килиши учун Ислом хомиласидан пайдо бўлган Халифалик давлатини бир-биридан ажрат олмайдими?

Иккичидан: Марзукий Уммат яхлитлиги ҳакида шундай дейди: «Айрим кимсалар Ислом барча халқларни эритиб, уларга асосий ўзлигини бера олади деб хисоблашади. Лекин бу иш ўтмишда муваффакият топмаганидек, келажакда ҳам муваффакиятга эришмайди». Марзукий бу билан бизларни Ислом мусулмон халқларни бирлаштиришга ярамайди деб осонлика ишонтирмоқни бўлади.

Марзукий «Ислом мусулмон халқларни бирлаштиришга, колаверса ўзгартириш манхажи бўлишга яроксиз» дея бизни алдамоқчи бўлмокда ва Ислом мусулмонлар ўргасида ақида, сиёсат ва ҳазорат жихатдан боғловчи омил бўлганидан кўз юммоқда. Ислом бир-бири билан жанжаллашадиган ва урушадиган арабларни бирлаштирган. Аллоҳ Таоло бу ҳакида шундай дейди:

﴿وَانْ يُرِدُوا أَنْ يَخْتَدِعُوكَ فَلَمَّا حَسَبُكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيْدَكَ بِنَصْرٍ وَبِالْقُوَّةِ﴾

«Агар улар сизни алдамоқчи бўлсалар, бас, албатта сизга Аллоҳнинг ўзи кифоядир. У сизни ўз ёрдами ва мўминлар билан қувватлантирган» [Анфол 62]

Ислом шунингдек араблар, курлар, турклар ва бошқа қабила ва халқларни бирлаштириди. Ҳатто Халифалик давлати Форс, Рим ва бошқа золим, ҳаддидан ошган ва бузук давлатларга зарба берганидан кейин Ислом ер юзининг катта ҳудудида узок вакт хукмронлик килди. Аммо Исломни маҳкам тутиш ўрнига, ундан узоклашиб кетиш оқибатида бўлиннишлар пайдо бўлди. Чунки Ислом ақидаси, нусуслари тавҳид ва яхлитликка асослангандир. Аммо Исломни атайлаб билмасликка олган ва ундан чекинган чакириклар туфайли ажralиб қишилар пайдо бўлди. Росулулоҳ  айтади: «Эй инсонлар билингларки, Роббингиз битта ва отангиз ҳам битта. Араб ажамдан, ажам арабдан, қизил танлидан кора танлидан ва кора танли қизил танлидан фақат тақвоси билан афзалидир... Сўнг сўрадилар: Эй одамлар бу кун қандай кунлигини биласизларми? Сахобалар айтдилар: уруш ҳаром килинган кун. Бу ой қандай ойлигини биласизларми? Сахобалар: уруш ҳаром килинган ой, деб жавоб беришиди. Шунда Росулулоҳ  уларга: Дарҳакиат Аллоҳ бир-бираингизга қонларингиз, молларингиз ва номусларингизни шу кунингиз, шу ойнингиз ва шу шаҳрингиз(да уруш) ҳаром бўлганидек ҳаром қилиди, дедилар. Сўнгра бундай дедилар: Етказдимми?... бу ерда ҳозир бўлганилар бошқаларга етказиб қўйсин». Ахмад ривояти. Яна бошқа бир ҳадисда, Росулулоҳ  айтади: «Кимки ишнингиз битта кишида жамланиб турган пайдо келиб бирлигингизни бузмоқчи ёки жамоатингизни бўлмоқчи бўлса уни ўлдинглар». Муслим ривояти.

Учинчиси: Исломий ўзлик, Марзукий шундай деб кўшимча қилади: Барча хатарли ва нодон кимсалар билмайдиган ва ўзини билмасликка оладиган нарса шуки, ҳар бир шахс ва халқнинг шахсияти бошқасидан олинган, яъни мен деган нарсадан олинган. У геология қатламлари кабидир. Бошқача айтганда, халқ даражасига етган ва бир-биридан фарқ қиласидан хамда бирин-кетин келадиган одамлар мажмууси тарихлари ўзгартиришни пайдо қилади ва янги шахсияларни яратади».

Марзукий аввал Исломни тавҳид ва яхлитлик дини сифатида эътиод қилмасликка, кейин Халифаликни бошқарув низоми сифатида қайта тикламасликка чакириди. Энди эса, Уммат воқесига ҳамда бизнинг ўзлигимизни сифатлаб келтирган Куръон оятларига зид соҳта фалсафиј коидалар асосида ўзлигимизни ўзгартиришга чакиримдек. Аллоҳ Таоло бизнинг ўзлигимизни Куръонда шундай сифатлайди:

﴿هُوَ سَمَّنَكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلٍ وَفِي هَذَا لِيَكُونُ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَىٰ أَنَّاسٍ﴾

«Токи (қиёмат кунида) пайгамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун, сизлар эса (барча динлардаги) одамлар устидиа гувоҳ бўлишиниз учун (Аллоҳнинг) ўзи сизларни илгари(зи муқаддас китобларида) ҳам мана шу (Куръонда) ҳам мусулмонлар (яъни Ўзининг динига бўйсунувчилар) деб атади» [Хаж 78] □